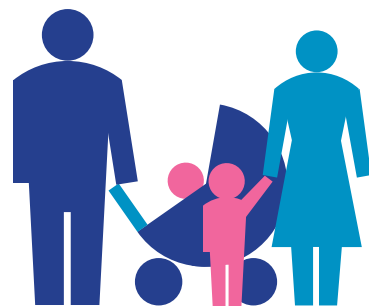

Standardy
niezbędne
opieki
sprawowanej
nad dziećmi
w wieku do lat 3

Podręcznik dla gmin

Standardy
niezbędne
opieki
sprawowanej
nad dziećmi
w wieku do lat 3

Podręcznik dla gmin

Spis treści

Wstęp	6
Wprowadzenie	8
Słownik terminów	14
1 Jakość opieki wczesnodziecięcej – merytoryczne podstawy	20
1.1 Znaczenie wczesnej edukacji	20
1.2 Znaczenie standardów opieki	22
1.3 Znaczenie środowiska	22
2 Znaczenie lokalnej polityki opieki nad dziećmi do lat 3	24
2.1 Standardy opieki a polityka społeczna	25
2.2 Standardy opieki w systemie edukacji wczesnodziecięcej	26
2.3 Integracja polityki społecznej i edukacyjnej na poziomie lokalnym	27
2.4 Podsumowanie	27
3 Podstawy prawne i zakres nadzoru gminy nad instytucjami opieki	28
3.1 Konwencja o prawach dziecka	28
3.2 Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3	35
3.3 Rozporządzenie w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3	39
3.4 Ustawa „Aktywny rodzic”	41

4 Weryfikacja standardów niezbędnych w podmiotach ubiegających się o wpis do rejestru/wykazu	44
Etap 1 Składanie wniosku o wpis	44
Etap 2 Wpis do rejestru	45
Obowiązki podmiotu po uzyskaniu wpisu	45
5 Kontrola standardów niezbędnych w instytucjach dla dzieci do lat 3	46
5.1 Ogólne zasady kontroli	46
5.2 Cel i zakres kontroli standardów niezbędnych	47
5.3 Karty sprawdzające – rekomendowane podstawowe narzędzie kontroli spełniania standardów	49
6 Rekomendowany przebieg kontroli standardów niezbędnych w instytucjach opieki	52
6.1 Przygotowanie do kontroli	54
6.2 Kontrola	56
6.3 Podsumowanie kontroli	58
7 System teleinformatyczny Emp@tia w kontekście standardów niezbędnych	61
8 Materiały pomocnicze do kontroli standardów niezbędnych	67
8.1 Propozycja informacji dla podmiotów prowadzących instytucje opieki	69
8.2 Tabela standardów niezbędnych wraz ze zintegrowaną numeracją	71
8.3 Propozycja zawiadomienia o planowanej kontroli	78
8.4 Propozycja notatki raportowej z kontroli spełniania standardów niezbędnych	80
8.5 Propozycja zestawienia spełniania standardów niezbędnych	84
8.6 Propozycja zaświadczenia o spełnianiu standardów niezbędnych	87
Suplement: Karty sprawdzające spełnianie standardów niezbędnych w instytucjach dla dzieci do lat 3	96

Wstęp

Aleksandra Gajewska

**SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE
RODZINY, PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

Edukacja i opieka nad najmłodszymi dziećmi stanowią fundament budowy nowoczesnego, sprawiedliwego i solidarnego społeczeństwa. W Polsce system instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 tworzą przede wszystkim żłobki, kluby dziecięce oraz dzienni opiekunowie. Choć ich podstawowa rola sprowadza się do zapewnienia bezpiecznej i wspierającej przestrzeni rozwojowej dla najmłodszych, w szerszym ujęciu pełnią one również istotną funkcję społeczną, umożliwiając rodzicom – zwłaszcza matkom – powrót do aktywności zawodowej, a także przeciwdziałając wykluczeniu społecznemu i edukacyjnemu.

Gminy, jako podstawowe jednostki samorządu terytorialnego są nie tylko organizatorami i podmiotami wspierającymi edukację wczesnodziecięcą, lecz także pełnią kluczową rolę w zakresie sprawdzania spełnienia określonych wymogów przez instytucje opieki. To na nich spoczywa odpowiedzialność za monitorowanie jakości świadczonych usług, przestrzeganie przepisów prawa, warunków higieniczno-sanitarnych oraz kwalifikacji kadry. Funkcja ta ma znaczenie nie tylko formalne, ale i społeczne – to właśnie od skuteczności nadzoru gmin zależy, czy instytucje opieki wczesnodziecięcej spełniają swoje zadania w sposób należyty, bezpieczny i zorientowany na dobro dziecka.

W dobie dynamicznych przemian społecznych – takich jak rosnąca aktywność zawodowa kobiet, zmieniające się modele rodziny czy migracje wewnętrzne i zewnętrzne – instytucje opieki nad małymi dziećmi stają się jednym z najważniejszych narzędzi wsparcia społecznego. Ich rola wykracza poza wymiar indywidualny czy rodzinny – obejmuje również kontekst ekonomiczny (poprzez wspieranie rynku pracy), demograficzny (poprzez tworzenie warunków sprzyjających decyzji o posiadaniu dzieci) oraz edukacyjny (poprzez wspieranie rozwoju dziecka od najwcześniejszych lat). W tym sensie jakość i dostępność usług opiekuńczych stanowi wspólny interes społeczny.

W świetle powyższych rozważań szczególnego znaczenia nabiera kwestia nadzoru nad instytucjami edukacji i opieki wczesnodziecięcej. Z perspektywy jakości codziennych doświadczeń dzieci kluczowym elementem tego nadzoru jest wsparcie we wdrażaniu standardów jakości. Sposób, w jaki gminy realizują swoje obowiązki w tym zakresie, ma bezpośredni wpływ na funkcjonowanie tych instytucji. Dlatego istotne jest, aby nadzór nie ograniczał się wyłącznie do działań formalnych, lecz stanowił część szerszej polityki lokalnej, która wspiera rozwój placówek opiekuńczych, podnosi kompetencje ich personelu, a przede wszystkim – chroni dobro najmłodszych obywateli.

Celem niniejszej publikacji jest przedstawienie roli gmin w zakresie nadzoru w obszarze realizacji obligatoryjnych standardów jakości instytucji edukacji wczesnodziecięcej w Polsce, analiza aktualnych rozwiązań prawnych oraz identyfikacja kluczowych wyzwań i dobrych praktyk w tym obszarze. Wspólnym mianownikiem prezentowanych treści będzie przekonanie, że jakość opieki nad dziećmi do lat 3 jest sprawą publiczną najwyższej wagi, a odpowiedzialność za jej zapewnienie spoczywa nie tylko na instytucjach, ale też gminach i całym społeczeństwie.

Pragnę z całego serca podziękować wszystkim samorządowcom za zaangażowanie i wsparcie w naszych wspólnych działaniach na rzecz rozwoju edukacji wczesnodziecięcej. Wasza rola jest nieoceniona – bez Waszych starań i współpracy wiele z naszych celów nie mogłoby zostać zrealizowanych. To właśnie na poziomie lokalnym dzieje się wszystko, co najważniejsze dla życia i przyszłości naszych dzieci. Dziękuję za Waszą codzienną pracę i troskę o najmłodszych.

Wprowadzenie

Monika
Rościszewska-
-Woźniak

FUNDACJA KOMEŃSKIEGO

Niniejszy podręcznik został opracowany przez zespół Fundacji Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego, którym mam zaszczyt kierować, przy wsparciu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w ramach zadania „Najmłodszy.pl. Wsparcie jakości instytucji opieki i edukacji dzieci do lat 3” ([→www.najmlodsi.pl](https://www.najmlodsi.pl)).

Celem zadania „Najmłodszy.pl” oraz niniejszego podręcznika jest wsparcie wdrażania standardów jakości opieki i edukacji dzieci do lat 3. Standardy, określone w Rozporządzeniu Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3, zostały podzielone na standardy niezbędne oraz standardy podnoszenia jakości. W niniejszym *Podręczniku dla gmin* zajmujemy się wytycznymi do kontroli instytucji dla dzieci do lat 3 w zakresie realizacji **standardów niezbędnych** określonych w Rozporządzeniu.

Zgodnie z przepisami prawa gminy sprawują nadzór nad instytucjami opieki sprawowanej nad dziećmi do lat 3 poprzez:

- prowadzenie rejestru żłobków i klubów dziecięcych oraz dziennych opiekunów;
- przeprowadzanie kontroli zgodności z obowiązującymi standardami;
- monitorowanie warunków lokalowych, sanitarnych i organizacyjnych;

- egzekwowanie działań naprawczych w przypadku wykrycia nieprawidłowości;
- współpracę z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i higienę dzieci.

W związku z tymi obowiązkami gmina ma prawo do:

- weryfikacji dokumentacji prowadzonej przez instytucje opieki;
- przeprowadzania wizyt kontrolnych w instytucjach opieki;
- wydawania zaleceń pokontrolnych wraz z określeniem terminów ich realizacji;
- nakładania sankcji administracyjnych w przypadku rażących uchybień.

Gminy zgodnie z Ustawą o opiece nad dziećmi do lat 3 w ramach nadzoru nad instytucjami opieki sprawowanej nad dziećmi do lat 3 są zobowiązane prowadzić kontrolę podległych instytucji w zakresie spełniania niezbędnych standardów określonych w Rozporządzeniu.

Standardy niezbędne zaczną być obowiązkowe dla wszystkich instytucji opieki od 1 stycznia 2026 r., wraz z wejściem w życie Rozporządzenia oraz zmiany art. 6d Ustawy. Jednak już od 1 czerwca 2025 r. nowe podmioty ubiegające się o wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych lub wykazu dziennych opiekunów będą miały możliwość złożenia oświadczenia o spełnianiu standardów opieki.

Rok 2025 warto więc przeznaczyć na przygotowania – wsparciu działań w tym zakresie ma służyć niniejszy *Podręcznik*, będący praktycznym przewodnikiem po procesie kontroli nad standardami niezbędnymi, wdrażanymi od 1 stycznia 2026 r., a także inne publikacje przygotowywane przez Fundację Komeńskiego – *Podręcznik dla dyrektorów instytucji opieki nad dziećmi do lat 3*, *Podręcznik dla opiekunów* oraz *Podręcznik dla dziennych opiekunów*. Wprowadzanie standardów opieki wspiera także opublikowany już przez Fundację Komeńskiego → *Poradnik do Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3*, zawierający szczegółowe objaśnienia poszczególnych standardów, ich uzasadnienie merytoryczne oraz wskazówki wdrożeniowe. Rekomendujemy korzystanie z tych publikacji jako komplementarnych narzędzi wspierających efektywne wdrażanie i kontrolę standardów niezbędnych.

Aktualne wersje wszystkich wydanych publikacji są do pobrania na stronie internetowej: <https://najmlodsi.pl/stefa-wiedzy/>.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wraz z wdrożeniem standardów jakości w instytucjach dla dzieci do lat 3 uruchomiło projekt „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026”. W ramach tego projektu działają Krajowy Lider Akademii Wsparcia – Fundacja

Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego (zadanie „Najmłodszy.pl”) oraz Wojewódzcy Liderzy Akademii Wsparcia. Ich celem jest wspierać instytucje opieki oraz samorządy w przygotowaniach do wdrożenia standardów, m.in. poprzez wspomniane publikacje oraz prowadzone w regionach bezpłatne szkolenia:

- dla przedstawicieli samorządów z realizacji kontroli jakości opieki;
- dla instytucji opieki z wdrażania standardów jakości opieki;
- dla opiekunów podnoszących kompetencje opiekuńcze;
- dla osób, które chcą zdobyć uprawnienia na opiekunów;
- dla rodziców, podnoszące kompetencje rodzicielskie.

Realizację projektu wspiera witryna → www.najmłodszy.pl, prowadzona przez Fundację Komeńskiego. Zapraszamy do śledzenia aktualności, pobierania publikacji oraz subskrybowania newslettera.

Zdajemy sobie sprawę, że wdrożenie standardów jakości w instytucjach opieki to wielka zmiana systemowa wprowadzana w całej Polsce. To jednocześnie ogromne wyzwanie, zarówno dla dyrektorów placówek (stworzenie lub zmodyfikowanie dokumentów, wprowadzenie nowych zasad, procedur), jak i samorządów sprawujących nad nimi nadzór (ustalenie zasad, zakresu, harmonogramu kontroli). Warto jednak pamiętać, czemu ta praca służy – o znaczeniu standardów jakości we wczesnej edukacji piszemy w pierwszym rozdziale niniejszego *Podręcznika*.

Niezwykle ważną kwestią, wręcz konieczną przy wprowadzaniu takiej zmiany, jest współpraca i wzajemne wsparcie głównych aktorów tego przedsięwzięcia – dyrektorów i urzędników. Żeby jakość opieki nad najmłodszymi dziećmi stale się poprawiała, instytucjom opieki trzeba pomóc w tym zadaniu. Apelujemy więc do samorządów, żeby kontrole dotyczące spełniania standardów opieki były przede wszystkim traktowane jako wsparcie dla dyrektorów.

Podręcznik zawiera wiele rekomendowanych narzędzi, których zadaniem jest praktyczna pomoc w prowadzeniu przez gminy procesu kontroli standardów jakości w instytucjach opieki. Mam nadzieję, że cała publikacja będzie dla Państwa użyteczna w realizacji tego zadania. Jak zawsze będziemy wdzięczni za uwagi, komentarze, propozycje zmian [→ [Formularz uwag](#)]. Serdecznie zapraszamy do korzystania z *Podręcznika*.

Monika Rościszewska-Woźniak
wraz z zespołem Fundacji Komeńskiego

**Żeby jakość opieki
nad najmłodszymi
dziećmi stale
się poprawiała,
instytucjom opieki
trzeba w tym
zadaniu pomóc.**

Słownik terminów

A

Adaptacja dziecka – proces przystosowania się dziecka do nowego środowiska opiekuńczego, regulowany ramowym programem adaptacji, uwzględniającym aktywny udział rodziców, którego realizacja jest jednym ze standardów niezbędnych w obszarze organizacji pracy personelu.

Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce, realizowany w ramach projektu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w latach 2024–2026, koordynowany przez Krajowego Lidera Akademii Wsparcia i Wojewódzkich Liderów Akademii Wsparcia.

Autonomia dziecka – wspieranie samodzielności i podmiotowości dziecka przez personel instytucji opieki, realizowane m.in. poprzez umożliwianie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących oraz zwiększanie ich samodzielności, co stanowi element standardów niezbędnych w obszarze pracy z dziećmi.

B

Badanie satysfakcji rodziców – obowiązkowy, co najmniej coroczny proces zbierania opinii od rodziców na temat panującej atmosfery i relacji rodziców z personelem instytucji opieki, stanowiący element standardów niezbędnych w obszarze współpracy z rodzicami.

C

Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne – zamierzone efekty działań podejmowanych przez personel instytucji opieki, określone w planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym, ukierunkowane na wspieranie rozwoju dziecka w obszarach: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym.

D

Dokumentacja instytucji – zbiór dokumentów potwierdzających spełnianie standardów opieki, w tym w szczególności: plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny, procedury i zasady organizacji pracy personelu, zasady i procedury współpracy z rodzicami.

E

Portal Informacyjno-Usługowy Emp@tia (PIU Emp@tia) – portal udostępniany przez ministra właściwego do spraw rodziny, służący m.in. do realizacji zadań wynikających z Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Poprzez PIU Emp@tia podmioty inne niż gmina składają m.in. wniosek o wpis do rejestru żłobków i klubów dziecięcych lub wykazu dziennych opiekunów (RKZ-1), informację o zmianie danych w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych lub wykazie dziennych opiekunów (RKZ-2), wniosek o wykreślenie z rejestru żłobków i klubów dziecięcych lub wykreślenie z wykazu dziennych opiekunów oraz podmiotów ich zatrudniających (RKZ-3) oraz sprawozdanie z działalności żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów (RKZ-4).

F

Formy uczestnictwa rodziców – określone przez instytucję opieki sposoby angażowania rodziców w życie placówki (np. udział w zajęciach, warsztatach, uroczystościach, konsultacjach), standardy niezbędne wymagają określenia co najmniej trzech form współpracy z rodzicami.

I

Instytucja opieki – placówka zapewniająca opiekę dzieciom do lat 3: żłobek, klub dziecięcy lub dzienny opiekun, wpisana odpowiednio do rejestru żłobków i klubów dziecięcych albo do wykazu dziennych opiekunów.

Indywidualny program pobytu – dokument tworzony i konsultowany z rodzicami, określający warunki pobytu dzieci o specjalnych potrzebach, uwzględniający ich możliwości psychofizyczne, stanowiący element standardów niezbędnych w obszarze organizacji pracy personelu.

K

Karty sprawdzające – rekomendowane narzędzie kontrolne, którego wzór stanowi Suplement 1 do niniejszego *Podręcznika*, wykorzystywane przez gminę podczas nadzoru nad instytucjami opieki, zawierające zestaw szczegółowych pytań przyporządkowanych do każdego standardu niezbędnego, z odpowiedziami „Tak” lub „Nie” oraz miejscem na notatki w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

Kanał informacji – sposób przekazywania rodzicom informacji o realizacji planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego (np. tablica ogłoszeń, strona internetowa, komunikator elektroniczny, newsletter), co najmniej jeden określony przez instytucję opieki.

Kontrola standardów – działanie nadzorcze prowadzone przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, obejmujące analizę dokumentów, obserwację pracy, rozmowy z personelem, prowadzone na podstawie art. 54 ust. 2 pkt 4 Ustawy, w celu

weryfikacji spełniania standardów niezbędnych przez instytucje opieki.

Krajowy Lider Akademii Wsparcia – podmiot odpowiedzialny za koordynację ogólnopolskiego systemu wsparcia wdrażania standardów opieki (Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego realizująca zadanie „Najmłodszy.pl”), wyłoniony w ramach konkursu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024–2026”.

L

Lista działań personelu – spisany wykaz konkretnych czynności i zachowań personelu wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych oraz samodzielność dziecka podczas posiłków, który instytucja opieki jest zobowiązana utworzyć zgodnie ze standardami niezbędnymi w obszarze pracy z dziećmi.

Lista spraw konsultowanych z rodzicami – spisany wykaz kwestii, w których decyzje są konsultowane z rodzicami lub radą rodziców, oraz spraw, w których decyzje są podejmowane wspólnie z rodzicami, stanowiący element standardów niezbędnych w obszarze współpracy z rodzicami.

N

Nadzór gminy – działania podejmowane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta na podstawie art. 54 ustawy, mające na celu weryfikację zgodności funkcjonowania instytucji opieki z przepisami prawa, w tym kontrola spełniania standardów opieki określonych w Rozporządzeniu.

Notatka raportowa – rekomendowany wewnętrzny dokument sporządzany przez osoby upoważnione do kontroli, zawierający syntetyczne ujęcie wyników kontroli, zidentyfikowane nieprawidłowości oraz ewentualne rekomendacje dotyczące dalszego postępowania.

O

Obszary standardów opieki – trzy kategorie standardów opieki określone w Rozporządzeniu: Praca z dziećmi, Organizacja pracy personelu oraz Współpraca personelu z rodzicami, podlegające kontroli przez organy gminy.

P

Plan OWE (Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny) – podstawowy dokument instytucji opieki określający cele, metody pracy z dziećmi, harmonogram obejmujący stałe i zmienne elementy dnia oraz planowane aktywności, uwzględniający prawa zawarte w Konwencji o prawach dziecka.

Podmiot prowadzący – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, prowadząca żłobek lub klub dziecięcy, zatrudniająca dziennego opiekuna albo będąca dziennym opiekunem prowadzącym działalność na własny rachunek.

Podręcznik – niniejszy *Podręcznik dla gmin* przygotowany przez Fundację Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego, zawierający wytyczne metodyczne i praktyczne dla samorządów w zakresie realizacji kontroli standardami opieki w instytucjach dla dzieci do lat 3.

Poradnik – Poradnik do Rozporządzenia, publikacja pt. →*Poradnik do Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3*, wydana przez Fundację Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego we współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w styczniu 2025 r., zawierająca szczegółowe objaśnienia standardów określonych w Rozporządzeniu oraz wskazówki wdrożeniowe dla instytucji opieki.

Prawa dziecka – uprawnienia dziecka wynikające z Konwencji o prawach dziecka, stanowiące podstawę organizacji opieki i edukacji dzieci w instytucjach opieki.

Procedura – ustalony i formalnie przyjęty sposób postępowania w określonych sytuacjach, opracowany przez instytucję opieki w ramach realizacji standardów niezbędnych, np. procedura przyjmowania i odbierania dzieci, procedura postępowania w przypadku choroby dzieci, procedura wdrażania nowych pracowników.

Rada rodziców – reprezentacja ogółu rodziców dzieci uczęszczających do żłobka lub klubu dziecięcego, która może zostać utworzona w tych instytucjach. Plan OWE podlega konsultacjom z rodzicami dzieci, a w przypadku gdy w żłobku lub klubie dziecięcym została utworzona rada rodziców – z tą radą.

Rejestr żłobków i klubów dziecięcych – rejestr prowadzony przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, zawierający dane o instytucjach funkcjonujących na terenie danej gminy.

Rozporządzenie – Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. 2024 poz. 1882) – akt wykonawczy do Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, określający szczegółowo standardy opieki, zarówno niezbędne, jak i fakultatywne.

S

Samocena personelu – obowiązkowy, co najmniej coroczny proces refleksji i oceny własnej pracy przez personel instytucji opieki, dotyczący działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych, podczas posiłków oraz interakcji z dziećmi, którego wyniki są dokumentowane.

Standardy niezbędne – obowiązkowe wymogi jakościowe zawarte w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia, podzielone na standardy, które podmiot musi spełnić przed uzyskaniem wpisu do rejestru (Tabela 1), oraz standardy, które jest obowiązany spełniać, prowadząc instytucję opieki (Tabela 2).

Standardy podnoszenia jakości – fakultatywne rekomendacje rozwojowe wykraczające poza wymogi niezbędne, określone w Załączniku nr 2 do Rozporządzenia – ich stosowanie jest dobrowolne, lecz wspiera podnoszenie jakości opieki.

Strefa zainteresowań – wydzielona przestrzeń w instytucji opieki, zorganizowana w sposób umożliwiający dzieciom podejmowanie określonych aktywności. Zgodnie ze standardami niezbędnymi w instytucji opieki powinna być zorganizowana przestrzeń umożliwiająca wydzielenie co najmniej trzech stref zainteresowań.

System wewnętrznej komunikacji – obowiązkowy zbiór zasad i sposobów wymiany informacji między personelem instytucji opieki, obejmujący zasady etyczne w relacjach personel–personel, ustaloną drogę rozwiązywania konfliktów oraz sposoby wzajemnej wymiany informacji na temat pracy.

System organizacji i realizacji szkoleń – obowiązkowy zbiór zasad dotyczących organizacji szkoleń dla personelu realizowany w wymiarze min. 10 godzin zegarowych rocznie, obejmujący zasady doboru tematyki szkoleniowej oraz zasady uczestnictwa personelu w szkoleniach.

Sposób monitorowania realizacji Planu

OWE – obowiązkowy, opisany przez instytucję opieki sposób monitorowania realizacji planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego, obejmujący obserwacje zajęć z dziećmi, przekazywanie personelowi informacji zwrotnej oraz samoocenę pracy personelu.

U

Ustawa – Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.) – podstawowy akt prawny regulujący zasady organizowania i funkcjonowania instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 oraz określający kompetencje nadzorcze gminy.

Ustawa „Aktywny Rodzic” – Ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. z 2024 r. poz. 858).

W

Wizyta kontrolna – bezpośrednia wizyta przedstawicieli organu nadzoru w instytucji opieki, stanowiąca element kontroli spełniania standardów opieki.

Wojewódzki Lider Akademii Wsparcia – organizacja pozarządowa, wyłoniona w konkursie „Akademia Wsparcia”, realizująca w danym województwie działania wspierające wdrażanie standardów opieki, w tym szkolenia, mentoring i superwizję dla instytucji opieki.

Wskazówki metodyczne – spisane w Planie OWE wytyczne dla personelu dotyczące sposobów realizacji celów i zadań w pracy z dziećmi, obejmujące wskazówki wspierające m.in. rozwój poczucia przynależności, poznawanie świata, rozwój komunikacji, sprawność fizyczną i twórczą ekspresję.

Wykaz dziennych opiekunów – wykaz prowadzony przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, zawierający dane osób sprawujących opiekę jako dzienny opiekun oraz podmiotów zatrudniających dziennych opiekunów.

Z

Zalecenia pokontrolne – wnioski i rekomendacje sformułowane przez organ nadzoru po przeprowadzonej kontroli, zawierające wskazanie działań naprawczych wraz z terminem ich realizacji, kierowane do podmiotu prowadzącego instytucję opieki w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

Zasady współpracy z rodzicami – określone pisemnie normy i reguły dotyczące współdziałania instytucji opieki z rodzicami dzieci, obejmujące m.in. zasady komunikacji, konsultacji, uczestnictwa rodziców w życiu placówki oraz zgłaszania uwag i wniosków.

Źródła oceny – część Kart sprawdzających, rekomendowanego narzędzia do kontroli wdrażania standardów opieki, obejmują metody zbierania informacji podczas kontroli, zawierające analizę dokumentacji (D), wywiad z personelem (W), dokumentację fotograficzną (F) oraz obserwację własną kontrolującego (O).

1

Jakość opieki wczesnodziecięcej – merytoryczne podstawy

1.1

Znaczenie wczesnej edukacji

Doświadczenia dziecka do trzeciego roku życia są **fundamentalne** w tym sensie, że stanowią bazę do rozwoju na całe życie. Zgodnie z licznymi badaniami to w tym czasie człowiek wykonuje największy skok rozwojowy, to wtedy jego mózg najbardziej dynamicznie się rozwija, ma największe biologiczne możliwości tworzenia struktur, które są wzmacniane przez doświadczenie. Istotne jest więc, jakie doświadczenia mają dzieci w tym wieku, ponieważ po tym dynamicznym okresie rozwoju możliwości wpływu na dziecko maleją z roku na rok.

Istotne jest zatem, aby mieć świadomość, że praca z dzieckiem w okresie żłobkowym, który charakteryzuje się niepowtarzalnym potencjałem biologicznym, stwarza możliwość niwelowania ewentualnych deficytów rozwojowych oraz optymalnego wspierania harmonijnego rozwoju.

Cechą wczesnej edukacji jest to, że **wytacza potencjał rozwojowy dziecka**, co oznacza, że nie może być traktowany jako „nauczanie” dziecka przez dorosłych, a raczej stwarzanie mu jak najlepszych warunków do rozwoju: *Wczesna edukacja to wspieranie rozwoju dziecka poprzez tworzenie okoliczności sprzyjających gromadzeniu wiedzy i nabywaniu umiejętności w sposób naturalny i spontaniczny w różnych sytuacjach, w których dziecko się znajduje¹.*

Zgodnie z zaleceniami Rady Europy² powinno się oferować bezpieczne, troskliwe i otaczające opieką środowisko oraz zapewniać społeczną, kulturową i fizyczną przestrzeń z szerokim zakresem możliwości, dzięki którym dzieci mogą rozwijać

swój potencjał. Usługi te są najlepiej dostosowane do potrzeb, gdy są oparte na podstawowej tezie, że edukacja i opieka są nierozłączne. Należy wyjść z założenia, że dzieciństwo jest wartością samą w sobie i że pierwsze lata życia służą nie tylko przygotowaniu dzieci do szkoły i do dorosłego życia, ale również wspieraniu ich i docenianiu.

Zarówno osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki, jak i naukowcy uznają, że to we wczesnych latach życia³ dzieci zdobywają podstawy i umiejętność uczenia się przez całe życie. Uczenie się jest procesem stopniowym; zbudowanie silnych podstaw we wczesnych latach życia jest warunkiem wstępnym rozwoju wyższego poziomu kompetencji i powodzenia w nauce, a także jest kluczowe dla zdrowia i dobrostanu dzieci. Wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem należy zatem uznać za fundament systemów kształcenia i szkolenia oraz za integralną część ciągłości procesu edukacyjnego⁴.

Instytucje wczesnej edukacji, takie jak żłobki, kluby dziecięce i dzienny opiekun, są pierwszymi pozarodzinnymi miejscami rozwoju dzieci. To, jakie doświadczenia zdobędą dzieci w tych instytucjach, ma fundamentalne znaczenie dla ich rozwoju i integracji społecznej. Dotyczy to wszystkich dzieci, a jeszcze większe znaczenie ma w przypadku dzieci z rodzin w trudnej sytuacji życiowej.

Uczestnictwo we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem przynosi korzyści wszystkim dzieciom, zwłaszcza dzieciom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji, ponieważ zapobiega tworzeniu się braków w umiejętnościach na wczesnym etapie i w związku z tym jest kluczowym narzędziem w walce z nierównościami i ubóstwem edukacyjnym. Wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem musi być częścią zintegrowanego pakietu środków opartych na prawach dziecka na rzecz poprawy wyników osiągniętych przez dzieci i przerwania zjawiska dziedziczenia marginalizacji (...).

Dzieci-uchodźcy, ze względu na swoją trudną sytuację, potrzebują zwiększonego wsparcia. Ubóstwo, fizyczne i emocjonalne czynniki stresogenne, traumy i brak umiejętności językowych mogą zakłócić ich przyszłe perspektywy edukacyjne i skuteczną integrację w nowym społeczeństwie. Uczestnictwo we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem może pomóc zniwelować te czynniki ryzyka⁵.

Dbłość o zapewnienie wysokiej jakości opieki i edukacji jest więc istotna zarówno dla samych dzieci, jak i całego społeczeństwa.

1.2

Znaczenie standardów opieki

Jakość warunków rozwojowych najmłodszych dzieci jest niezwykle istotna, ponieważ – jak wskazują badania – tylko wtedy usługi i środowisko przynoszą wymierne korzyści, gdy są na wysokim poziomie. Z kolei, jeśli opieka nad dziećmi na wczesnym etapie życia ma niską jakość, może prowadzić do negatywnych konsekwencji dla przyszłego rozwoju dzieci.

Inwestowanie we wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem stanowi dobrą inwestycję jedynie wówczas, gdy usługi te charakteryzują się wysoką jakością i dostępnością, są przystępne cenowo oraz sprzyjają włączeniu. Dowody pokazują, że jedynie wysokiej jakości usługi wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przynoszą korzyści; usługi niskiej jakości mają znaczny negatywny wpływ na dzieci i na całe społeczeństwo. Konieczne jest, aby wprowadzając środki z zakresu polityki i wdrażając reformy, kwestie dotyczące jakości traktować priorytetowo⁶.

1.3

Znaczenie środowiska

Dzieci potrzebują innych ludzi do prawidłowego rozwoju społecznego, nie bez przyczyny mówi się, że do wychowania dziecka potrzebna jest cała wioska. Oczywiście dla małego dziecka na początku całym światem są rodzice. Dość szybko jednak zaczyna mieć znaczenie szersze środowisko dziecka – to, czy uwzględnia ono możliwość spotkań z rówieśnikami, aktywności i eksploracji w grupie, czy są w otoczeniu osoby dorosłe, które umieją świadomie pokierować rozwojem dziecka.

Środowisko dzieci uczęszczających do instytucji opieki tworzą rodzice, opiekunowie i kadra zarządzająca placówką, ale nie bez znaczenia jest tu rola samorządu, otaczającego opieką instytucje i wspierającego ich misję i zadania.

1. Aleksandra Kram, Monika Mielcarek, Wczesna edukacja dziecka IBE 2014: 8)
2. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 189/4, ZALECENIE RADY z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32019H0605%2801%29#ntr6-C_2019189PL
3. Zalecenie Rady Europy z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (2019/C 189/02) pkt 6 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32019H0605%2801%29#ntr6-C_2019189PL.01000401-E0006)
4. Zalecenie Rady Europy z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (2019/C 189/02) pkt 3 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32019H0605%2801%29#ntr6-C_2019189PL.01000401-E0003)
5. Zalecenie Rady Europy z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (2019/C189/02) pkt 14
6. Zalecenie Rady Europy z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (2019/C189/02) pkt 9

2

Znaczenie lokalnej polityki opieki nad dziećmi do lat 3

Jakość kapitału ludzkiego danej społeczności jest podstawowym czynnikiem warunkującym jej rozwój społeczno-ekonomiczny. Jeśli oferta edukacyjna gminy, w tym instytucje opieki i edukacji najmłodszych dzieci, nie będzie spełniała oczekiwań młodych rodziców i nie pozwoli im na realizację planów życiowych, mogą oni decydować się na emigrację lub zaniechanie planów posiadania kolejnego potomstwa.

Wartość kapitału ludzkiego kształtuje się przede wszystkim lokalnie. Gminy muszą inwestować w rozwój swojego kapitału ludzkiego. W dłuższej perspektywie czasowej inwestycja ta jest tak samo ważna, a przede wszystkim bardziej opłacalna niż inwestycje infrastrukturalne. Podstawą tej inwestycji jest wczesna edukacja. Musi ona objąć wszystkie dzieci, w tym również te, które mają trudne warunki startu – czy to z powodu szczególnych potrzeb rozwojowych, czy też ryzyka wykluczenia społecznego lub ekonomicznego. Podnoszenie kapitału ludzkiego oznacza upowszechnienie wysokiej jakości edukacji od początku. Dotyczy to zarówno działań podejmowanych na terenie całego kraju, jak i społeczności lokalnych, od których przede wszystkim zależy los małych dzieci.

System opieki nad dziećmi do lat 3 jest integralną częścią polityki społecznej i edukacyjnej, kształtowanej zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. Wprowadzone standardy opieki, określone w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, stanowią narzędzie mające wspierać jakość i bezpieczeństwo instytucji sprawujących opiekę nad najmłodszymi dziećmi. Kontrola ich realizacji nie jest jedynie obowiązkiem administracyjnym gminy, lecz także kluczowym elementem systemu wspierania rodzin, wczesnej edukacji oraz wyrównywania szans rozwojowych dzieci.

Gminy jako jednostki samorządu terytorialnego odgrywają istotną rolę w integrowaniu standardów opieki z innymi politykami lokalnymi. Funkcjonowanie żłobków i klubów dziecięcych oraz opiekunów dziennych ma bowiem wpływ nie tylko na jakość opieki nad dziećmi, lecz także na dostęp rodziców do rynku pracy, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz rozwój lokalnych strategii edukacyjnych. Należy zatem spojrzeć na standardy opieki jako na zbiór formalnych wymogów i element szeroko pojętej polityki społeczno-edukacyjnej.

Zadaniem gminy jest zatem dbałość o dobrostan dzieci i rodziców poprzez bezpośrednią współpracę z instytucją opieki. Bezpośrednia współpraca gminy z publicznymi i niepublicznymi instytucjami opieki ma na celu zapewnienie dzieciom możliwości rozwojowych najwyższej jakości i wsparcia ich rodzin.

2.1

Standardy opieki a polityka społeczna

Wdrożenie standardów opieki wpisuje się w realizację polityki społecznej na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym, szczególnie w obszarze wspierania rodziny oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Działania te obejmują m.in. zapewnienie miejsc w instytucjach opiekuńczych, rozwój programów wspierających rodziców oraz zwiększenie dostępności usług wsparcia dla rodzin o zróżnicowanych potrzebach.

W kontekście polityki regionalnej powinno się uwzględniać w strategiach planowanie infrastruktury opiekuńczej, dostosowanej do lokalnych uwarunkowań. W szczególności oznacza to prowadzenie analiz dotyczących potrzeb mieszkańców oraz wdrażanie programów mających na celu rozwój nowych placówek opiekuńczych w miejscach, gdzie dostęp do nich jest ograniczony.

Nie bez znaczenia pozostaje także współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami pomocowymi, które mogą wspierać realizację standardów opieki poprzez prowadzenie programów integracyjnych, edukacyjnych czy interwencyjnych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Istotnym aspektem polityki społecznej jest również zapewnienie wsparcia dla dzieci z grup szczególnie narażonych na wykluczenie, takich jak dzieci z niepełnosprawnościami, dzieci migrantów czy dzieci z rodzin wielodzietnych.

2.2

Standardy opieki w systemie edukacji wczesnodziecięcej

Opieka nad dziećmi do lat 3, w świetle przepisów Ustawy oraz standardów określonych w Rozporządzeniu, powinna obejmować elementy wspierające rozwój poznawczy, emocjonalny, fizyczny i społeczny dziecka.

Choć instytucje opieki nie są placówkami edukacyjnymi w rozumieniu systemu oświaty, odgrywają istotną rolę w budowaniu fundamentów rozwojowych i przygotowaniu dziecka do dalszej edukacji. Jednym z kluczowych zadań gminy jest zapewnienie spójności pomiędzy standardami opieki a lokalną polityką edukacyjną. Oznacza to m.in. podejmowanie działań ułatwiających płynne przechodzenie dzieci z opieki sprawowanej w instytucjach dla dzieci do lat 3 do edukacji przedszkolnej, tak aby zapewnić im łagodne i bezpieczne wejście w kolejny etap rozwoju i kształcenia. Współpraca między instytucjami opieki nad dziećmi do lat 3, przedszkolami i organizacjami wspierającymi rozwój dziecka pozwala na wypracowanie kompleksowego modelu opieki i edukacji wczesnodziecięcej.

W kontekście edukacyjnym istotną rolę odgrywa również rozwój kompetencji personelu opiekuńczego. Gminy powinny dbać o dostęp do szkoleń, które umożliwiają opiekunom, zarówno sektora publicznego, jak i niepublicznego, podnoszenie kwalifikacji w zakresie metod pracy z małymi dziećmi, w tym także w obszarze pedagogiki wczesnodziecięcej. Jakość kompetencji kadry ma bezpośredni wpływ na poziom realizacji standardów opieki i warunki rozwoju dzieci.

2.3

Integracja polityki społecznej i edukacyjnej na poziomie lokalnym

Efektywne wdrażanie standardów opieki wymaga podejścia zintegrowanego, które łączy działania w ramach polityki społecznej i edukacyjnej. Gminy powinny uwzględnić w swoich strategiach następujące aspekty:

- rozwój infrastruktury instytucji opieki bazujący na potrzebach lokalnych społeczności;
- tworzenie mechanizmów wspierających rodziny w korzystaniu z opieki instytucjonalnej;
- współpracę z sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi w celu poprawy jakości i dostępności usług;
- zapewnienie ciągłości wsparcia dla dzieci na różnych etapach rozwoju.

Warto zaznaczyć, że standardy opieki mogą także wpływać na politykę rynku pracy, wspierając aktywizację zawodową rodziców, zwłaszcza kobiet powracających do pracy po urlopie macierzyńskim lub rodzicielskim. Dobrze funkcjonujące instytucje opieki i odpowiedni poziom zaufania do opieki instytucjonalnej są ważnymi czynnikami umożliwiającymi równouprawnienie na rynku pracy i zmniejszenie luki zatrudnienia między kobietami a mężczyznami.

2.4

Podsumowanie

Powiązanie standardów opieki z polityką społeczną i edukacyjną ma kluczowe znaczenie dla skutecznego funkcjonowania instytucji opieki nad dziećmi do lat 3. Gminy pełnią istotną funkcję w zapewnieniu wysokiej jakości usług, dostosowanych do potrzeb rodzin oraz uwarunkowań lokalnych. Wdrażanie standardów opieki powinno odbywać się w ścisłej współpracy z instytucjami edukacyjnymi, społecznymi, opieki zdrowotnej i samorządowymi, aby zapewnić dzieciom najlepsze warunki do rozwoju i wyrównywać szanse edukacyjne już od najwcześniejszych lat życia.

Zrozumienie roli standardów opieki w kontekście szerszej polityki społecznej i edukacyjnej pozwala gminom efektywnie planować i realizować strategię wspierających rozwój instytucji opiekuńczych oraz podnosić jakość świadczonych przez nie usług.

3

Podstawy prawne i zakres nadzoru gminy nad instytucjami opieki

Nadzór gminy nad instytucjami opieki sprawowanej nad dziećmi do lat 3 prowadzony jest w oparciu o trzy podstawowe akty prawne: Konwencję o prawach dziecka, Ustawę o opiece nad dziećmi do lat 3 oraz Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie standardów opieki.

3.1

Konwencja o prawach dziecka

Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1989 r., a ratyfikowana przez Polskę w 1991 r., określa prawo każdego dziecka do opieki, ochrony i edukacji dostosowanej do jego potrzeb rozwojowych. Prawa dziecka stanowią wartość nadrzędną i powinny być podstawą organizacji pracy instytucji opieki nad dziećmi do lat 3, zarówno na poziomie rozwiązań systemowych, jak i w codziennej praktyce personelu. Żadne działanie podejmowane wobec dzieci nie może pozostawać w sprzeczności z postanowieniami Konwencji, dlatego także standardy opieki nad najmłodszymi dziećmi odwołują się do niej.

REALIZACJA KONWENCJI O PRAWACH DZIECKA W INSTYTUCJI OPIEKI

Poniżej zamieszczamy opis przykładowych działań organizacyjnych i wychowawczych, które mogą świadczyć o poszanowaniu praw dziecka w instytucji opieki nad dziećmi do lat 3. Materiał wskazuje, w jaki sposób postanowienia Konwencji mogą być realizowane w codziennym funkcjonowaniu instytucji: poprzez organizację środowiska, planowanie działań wychowawczo-opiekuńczo-edukacyjnych, współpracę z rodzicami oraz praktyki dokumentacyjne. Zależnie od typu instytucji niektóre z prak-

tyk mogą się różnić. Każda instytucja zobowiązana jest do ustalenia praktycznych i adekwatnych do warunków organizacyjnych rozwiązań gwarantujących poszanowanie praw każdego dziecka.

Poniższe przykłady służą jako materiał pomocniczy zarówno dla organów nadzoru gminnego, jak i prowadzących instytucje opieki, umożliwiając monitorowanie zgodności podejmowanych działań z obowiązującymi standardami niezbędnymi, w szczególności w zakresie opracowania i realizacji Planu OWE, o którym mowa w § 5 Rozporządzenia.

PRAWA DZIECKA W KONWENCJI O PRAWACH DZIECKA		PRZYKŁADY REALIZACJI PRAW DZIECKA W INSTYTUCJI OPIEKI
Art. 2	Prawo do niedyskryminacji. Każde dziecko, niezależnie od koloru skóry, płci, języka, wyznania, pochodzenia, niepełnosprawności, powinno być traktowane równo i sprawiedliwie.	<p>W codziennych kontaktach z dziećmi personel:</p> <ul style="list-style-type: none">• zwraca się do wszystkich dzieci z takim samym szacunkiem i życzliwością;• unika porównywania dzieci, stawia każdemu indywidualne, dostosowane do jego możliwości wymagania;• równo rozdziela uwagę i czas poświęcany poszczególnym dzieciom, nie faworyzuje ani nie pomija nikogo;• dba, by wszystkie dzieci miały równy dostęp do zabawek, pomocy dydaktycznych, sprzętu itp.;• reaguje na wszelkie przejawy dyskryminacji wśród dzieci (np. wykluczanie z zabawy, przezywanie), konsekwentnie je wyjaśnia i im przeciwdziała. <p>W organizacji zajęć i przestrzeni:</p> <ul style="list-style-type: none">• zajęcia są planowane tak, by wszystkie dzieci mogły w nich aktywnie uczestniczyć, niezależnie od pochodzenia, płci, sprawności itp.;• pomoce dydaktyczne, książki, dekoracje przedstawiają różnorodność (np. pokazują osoby różnych ras, kultur, o różnej sprawności);• organizowane są zajęcia i zabawy, które oswiają dzieci z różnorodnością i uczą szacunku dla odmienności (np. zabawy o tradycjach innych kultur, spotkania z osobami z niepełnosprawnościami);• personel unika stereotypowych podziałów (np. na zabawy „dla chłopców” i „dla dziewczynek”). <p>We współpracy z rodzicami personel:</p> <ul style="list-style-type: none">• okazuje szacunek dla różnorodności rodzin dzieci (np. różne struktury rodzinne, pochodzenie etniczne, status ekonomiczny);• przekazuje informacje dla rodziców w sposób zrozumiały, z uwzględnieniem ewentualnych barier językowych;• reaguje na wszelkie przejawy dyskryminacji ze strony rodziców, wyjaśnia politykę równego traktowania obowiązującą w instytucji opieki.

<p>Art. 3</p>	<p>Nadrzędność najlepszego interesu dziecka. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.</p>	<p>W kontaktach z dziećmi personel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w codziennych sytuacjach (w szczególności toaleta, posiłki, odpoczynek) dostosowuje swoje działania do potrzeb i możliwości dzieci; • planuje zajęcia i zabawy z uwzględnieniem wieku, potrzeb rozwojowych i zainteresowań dzieci; • dostosowuje tempo i formę zajęć do możliwości dzieci, nie forsuje realizacji planu kosztem dobrostanu dzieci; • reaguje na indywidualne potrzeby dzieci (np. potrzeba snu, jedzenia, bliskości), nie trzyma się sztywno harmonogramu; • dba o bezpieczne i stymulujące środowisko, dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci; • w sytuacjach konfliktowych między dziećmi kieruje się dobrem każdego z nich, nie stosuje kar. <p>We współpracy z rodzicami personel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • traktuje rodziców jako partnerów w opiece nad dzieckiem, regularnie się z nimi komunikuje i konsultuje; • w przypadku rozbieżności zdań stara się wypracować rozwiązania, które będą najlepsze dla dziecka; • z rozwagą podchodzi do próśb rodziców, które mogą nie być zgodne z interesem dziecka (np. zostawienie chorego dziecka w placówce). <p>W decyzjach administracyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy tworzeniu budżetu instytucji priorytetowo traktowane są wydatki bezpośrednio wpływające na jakość opieki nad dziećmi; • w procesie rekrutacji personelu kluczowym kryterium są kompetencje i postawa wobec dzieci; • harmonogram pracy personelu jest układany tak, by zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa i stałości personelu.
<p>Art. 5</p>	<p>Poszanowanie odpowiedzialności, praw i obowiązków rodziców lub opiekunów prawnych odnośnie do zapewnienia dziecku odpowiedniego ukierunkowania i wsparcia w korzystaniu z praw przyznanych mu w Konwencji.</p>	<p>Postępowanie personelu:</p> <p>a) Przy rekrutacji dziecka do instytucji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzice otrzymują pełną informację o misji, wartościach, programie i funkcjonowaniu instytucji opieki; • personel zbiera od rodziców szczegółowe informacje o dziecku, jego przyzwyczajeniach, potrzebach, wyzwaniach rozwojowych itp.; • wspólnie z rodzicami ustalany jest plan adaptacji dziecka do instytucji, z poszanowaniem tempa i stylu przystosowania preferowanego przez dziecko i rodziców; • rodzice są informowani o przysługujących im prawach (np. do informacji, do wyrażania opinii, do składania skarg) oraz o oczekiwaniach instytucji wobec nich. <p>b) W codziennej komunikacji i współpracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • personel regularnie informuje rodziców o postępach, sukcesach i ewentualnych trudnościach dziecka, używając zrozumiałego, pozbawionego żargonu języka; • rodzice są zachęcani do dzielenia się swoimi obserwacjami, opiniami i sugestiami dotyczącymi funkcjonowania dziecka i pracy instytucji opieki; • wszelkie decyzje dotyczące dziecka (np. dotyczące diety, odpoczynku, udziału w zajęciach dodatkowych) są podejmowane w porozumieniu z rodzicami, z poszanowaniem ich ostatecznego zdania (o ile nie zagraża to dobru dziecka);

		<ul style="list-style-type: none"> • personel oferuje rodzicom porady i wskazówki wspierające rozwój i wychowanie dziecka, ale czyni to z szacunkiem dla ich autonomii i bez narzucania swojego zdania. <p>c) W rozwiązywaniu problemów i konfliktów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wszelkie problemy (np. dotyczące zachowania dziecka, nieporozumień z personelem) są niezwłocznie i otwarcie komunikowane rodzicom; • personel wraz z rodzicami szuka przyczyn problemów i możliwych rozwiązań, doceniając wiedzę rodziców o ich dziecku; • w przypadku konfliktu między rodzicami a personelem osoba kierująca instytucją działa jako mediator, dbając o wysłuchanie obu stron i wypracowanie rozwiązania służącego przede wszystkim dobru dziecka; • instytucja opieki wspiera rodziców w uzyskaniu dostępu do zewnętrznego wsparcia (np. psychologa, mediatora), jeśli jest to potrzebne do rozwiązania problemu.
<p>Art. 6</p>	<p>Niezbywalne prawo do życia i rozwoju. Każde dziecko ma przyrodzone prawo do życia, a państwo ma obowiązek zapewnić jego przetrwanie i rozwój.</p>	<p>Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom zgodnie z Polityką bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i profilaktyki</p> <p>Planowanie i realizacja planów opiekuńczo-wychowawczo- edukacyjnych (OWE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plany bazują na aktualnej wiedzy na temat rozwoju dziecka i uwzględniają wszystkie sfery rozwoju (fizyczną, poznawczą, emocjonalną, społeczną). • Plany są dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości dzieci, przewidują zarówno działania wspólne dla całej grupy, jak i indywidualizację pracy z każdym dzieckiem. • Codzienne aktywności (zabawy, zajęcia, czynności pielęgnacyjne itp.) są planowane i realizowane w taki sposób, by maksymalizować szanse rozwojowe dzieci. • Rozwój dzieci jest regularnie monitorowany i dokumentowany, a Plany OWE są modyfikowane na podstawie zebranych informacji. <p>Organizacja przestrzeni i wyposażenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeń instytucji opieki jest zaaranżowana w sposób bezpieczny, estetyczny i stymulujący dla dzieci. • Dzieci mają dostęp do różnorodnych pomocy edukacyjnych, zabawek, książek itp., adekwatnych do ich etapu rozwoju i zainteresowań. • Przestrzeń i wyposażenie są regularnie adaptowane do zmieniających się potrzeb i możliwości dzieci. • Instytucja opieki dysponuje niezbędnymi materiałami i pomocami do wspomagania rozwoju dzieci ze specjalnymi potrzebami (takich jak np. pomoce dla dzieci z deficytami sensorycznymi). <p>Współpraca z rodzicami</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personel regularnie informuje rodziców o postępach rozwojowych ich dzieci, używając obiektywnych, bazujących na obserwacji danych. • Rodzice są angażowani w planowanie i realizację działań wspierających rozwój ich dzieci (np. poprzez konsultacje w sprawie indywidualnego planu rozwoju). • Instytucja opieki oferuje rodzicom edukację i wsparcie w zakresie wspierania rozwoju dzieci w warunkach domowych (np. warsztaty, materiały informacyjne). • W przypadku zauważenia niepokojących sygnałów dotyczących rozwoju dziecka personel delikatnie i taktownie informuje o tym rodziców i oferuje wsparcie w podjęciu odpowiednich działań.

		<p>Współpraca z zewnętrznymi specjalistami</p> <ul style="list-style-type: none"> • W razie potrzeby (np. w przypadku podejrzenia opóźnień lub zaburzeń rozwojowych) instytucja opieki jest otwarta na współpracę z zewnętrznymi specjalistami (np. psychologiem, logopedą, fizjoterapeutą). • Personel jest otwarty na pracę specjalistów, którzy prowadzą obserwacje i diagnozują dzieci w instytucji opieki oraz konsultują z personelem pracę z dziećmi o specjalnych potrzebach rozwojowych. • Instytucja opieki wspiera rodziców w uzyskaniu specjalistycznej pomocy dla dziecka (np. poprzez kierowanie do odpowiednich instytucji, pomoc w załatwieniu formalności).
Art. 8	Prawo do tożsamości	<p>W procesie rekrutacji i zapisu dziecka do placówki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • instytucja opieki zbiera tylko te dane osobowe dziecka i rodziców, które są niezbędne do zapewnienia opieki i spełnienia wymogów prawnych; • dane są przechowywane w bezpieczny sposób, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych; • instytucja opieki respektuje prawo rodziców do wglądu w dane i do ich aktualizacji. <p>W codziennych interakcjach z dziećmi personel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • używa poprawnych imion i nazwisk dzieci, nie nadaje przydomków ani nie skraca imion bez zgody dziecka i rodziców; • nie ujawnia danych osobowych czy sytuacji rodzinnej dziecka osobom nieuprawnionym; • reaguje na przejawy dyskryminacji czy dokuczania związane z tożsamością dziecka (np. z powodu innego brzmienia imienia, koloru skóry); • planuje i realizuje aktywności związane z budowaniem tożsamości dziecka jako osoby, członka rodziny i swojego kręgu kulturowego.
Art. 12	Prawo dziecka do uczestniczenia w decyzjach, które go dotyczą w zakresie odpowiadającym jego możliwościom	<p>W codziennych kontaktach z dziećmi personel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnia przyjazną, bezpieczną atmosferę, sprzyjającą spontanicznej ekspresji dzieci; • aranżuje przestrzeń w taki sposób, aby była dostosowana do potrzeb i możliwości dzieci, stymulowała ich aktywność i chęć eksplorowania (np. łatwy dostęp do zabawek, książek, materiałów plastycznych); • dba o to, aby dzienny rozkład zajęć przewidywał czas zarówno na aktywności inicjowane przez dorosłych, jak i na swobodną zabawę dzieci; • w miarę możliwości proponuje zajęcia i zabawy w małych grupach lub indywidualnie, co ułatwia obserwację i wsłuchanie się w komunikaty poszczególnych dzieci; • umożliwia różnorodne formy ekspresji dostosowane do poziomu rozwoju dzieci (słowne, ruchowe, plastyczne, muzyczne), które ułatwiają im wyrażanie siebie; • jest uważny na wszelkie sygnały wysyłane przez dziecko: słowa, dźwięki, gesty, wyraz twarzy, pozycję ciała, sposób poruszania się, reakcje emocjonalne; • stara się zrozumieć, co dziecko komunikuje poprzez swoje zachowanie (np. płacz może oznaczać głód, zmęczenie, ból, tęsknotę za rodzicem; odwracanie głowy – niechęć do jedzenia lub interakcji; uśmiech, wokalizacje – zadowolenie, chęć zabawy); • bierze pod uwagę kontekst sytuacyjny oraz wiedzę o dziecku (np. jego temperament, przyzwyczajenia, wcześniejsze doświadczenia); • w razie wątpliwości co do interpretacji zachowania dziecka konsultuje się z innymi opiekunami, specjalistami, rodzicami; • dokumentuje istotne obserwacje dotyczące sposobów komunikowania się poszczególnych dzieci (w dziennikach obserwacji, kartach rozwoju);
Art. 13	Prawo do swobodnej wypowiedzi, swobody poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą dźwięku, w formie artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu wybranego/preferowanego przez dziecko	

		<ul style="list-style-type: none"> • zawsze reaguje na sygnały wysyłane przez dziecko, pokazując mu, że jest ono ważne i słyszane (np. przez kontakt wzrokowy, uśmiech, gest, słowo); • dostosowuje swoją reakcję do rodzaju komunikatu i potrzeb dziecka (np. przytula, gdy dziecko płacze; podaje zabawkę, o którą prosi; odsuwa na bok jedzenie, gdy odwraca od niego głowę); • nazywa słowami emocje i potrzeby wyrażane przez dziecko (np.: „Widzę, że jesteś smutny, bo mama wyszła”; „Chcesz tę czerwoną piłkę, o proszę”); • w przypadku konfliktów między dziećmi daje każdemu z nich możliwość „wypowiedzenia się” w swojej sprawie na miarę swoich możliwości, nie bagatelizując perspektywy żadnego z nich; • włącza dzieci w podejmowanie prostych decyzji, dając im możliwość wyboru (np.: „Chcesz bawić się klockami czy układać puzzle?”; „Wolisz najpierw zjeść zupę czy drugie danie?”); • szanuje decyzje dziecka, nawet jeśli są niezgodne z preferencjami dorosłego, o ile nie zagrażają bezpieczeństwu lub zdrowiu dziecka, np. brak zainteresowania zabawą inicjowaną przez dorosłego; • dostosowuje komunikację do poziomu rozwojowego dziecka. <p>We współpracy z rodzicami personel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozmawia z rodzicami o sposobach komunikacji ich dziecka, typowych dla niego reakcjach, preferencjach; • informuje rodziców o zaobserwowanych u dziecka postępach lub trudnościach w zakresie komunikacji; • zachęca rodziców do stwarzania dziecku w domu przestrzeni do swobodnej ekspresji, uważnego słuchania, adekwatnego reagowania na komunikaty dziecka; • w razie zauważenia niepokojących symptomów w rozwoju mowy lub komunikacji dziecka wspiera rodziców poprzez propozycję działań, które mogą podjąć, np. poprzez wskazanie miejsc w najbliższej okolicy zapewniających wsparcie logopedyczne.
<p>Art. 19 i Art. 34</p>	<p>Ochrona dzieci przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania, złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych</p>	<p>Instytucja opieki ma stworzoną i realizuje politykę ochrony dzieci.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ma jasną politykę „zero tolerancji” dla przemocy. • Ma stworzone i wdrożone procedury zapobiegania, rozpoznawania i reagowania na przemoc. • Ma opracowany i wdrożony kodeks etyczny, który jasno określa zasady postępowania personelu z dziećmi, w tym absolutny zakaz stosowania jakichkolwiek form przemocy. • Zapewnia personelowi regularne szkolenia z zakresu ochrony dzieci przed przemocą. • Ma procedury reagowania na wszelkie sygnały mogące świadczyć o występowaniu przemocy wobec dziecka. • Regularnie prowadzi zajęcia i aktywności promujące wartości szacunku, empatii, nieagresywnego rozwiązywania konfliktów. • Personel jest wyczulony na potencjalne oznaki doświadczania przez dziecko przemocy, takie jak: zmiany w zachowaniu, smutek, lęk, agresja, wycofanie, urazy fizyczne. • W przypadku zaobserwowania lub uzyskania informacji o przemocy wobec dziecka personel natychmiast zapewnia dziecku bezpieczeństwo i wsparcie, a osoba kierująca instytucją jest niezwłocznie informowana o sytuacji i podejmuje decyzje o dalszych krokach, w tym o powiadomieniu odpowiednich służb (policja, pomoc społeczna, sąd rodzinny).

		<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja opieki ściśle współpracuje z tymi służbami w procesie wyjaśniania sprawy i pomocy dziecku i rodzinie. • Dziecku zapewniana jest odpowiednia pomoc psychologiczna i wsparcie w radzeniu sobie z doświadczeniem przemocy. • Wszystkie przypadki podejrzenia lub stwierdzenia przemocy są szczegółowo dokumentowane, z zachowaniem poufności danych. <p>Dzieci są uczone zasad bezpieczeństwa osobistego, asertywności, radzenia sobie w trudnych sytuacjach – stosownie do ich wieku i możliwości.</p> <p>Rodzice są informowani o polityce instytucji opieki dotyczącej ochrony dzieci i angażowani w działania profilaktyczne.</p>
Art. 23	Prawo dziecka z niepełnosprawnością do pełnego i godnego życia w warunkach honorujących jego godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja opieki jest dostępna i przystosowana do potrzeb dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności. • Wartością jest różnorodność, a każde dziecko czuje się szanowane i włączone do życia instytucji. • Instytucja opieki zapewnia personelowi szkolenia i zasoby niezbędne do efektywnej pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami. • Dla dzieci z niepełnosprawnościami tworzy się we współpracy z rodzicami indywidualne plany wspierania rozwoju. • Wszystkie dzieci są traktowane z szacunkiem i bez dyskryminacji ze względu na poziom sprawności. • Metody pracy i komunikacji są dostosowywane do potrzeb i możliwości poszczególnych dzieci. • Sukcesy i postępy dzieci z niepełnosprawnościami są dostrzegane i celebrowane na równi z osiągnięciami innych dzieci.
Art. 27	Prawo każdego dziecka do poziomu życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu i społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> • Przestrzeń instytucji opieki jest zaaranżowana w sposób wspierający różne obszary rozwoju dzieci (fizyczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny itp.). • Dzieci mają dostęp do różnorodnych kąciów tematycznych, stymulujących zabawę i naukę (np. kącik czytelniczy, konstrukcyjny, artystyczny, przyrodniczy itp.). • Meble i wyposażenie są dostosowane do wzrostu i możliwości dzieci, pozwalają na samodzielność i rozwijają różne umiejętności. • W aranżacji przestrzeni wykorzystywane są zarówno gotowe pomoce edukacyjne, jak i materiały naturalne, zachęcające do eksploracji i kreatywności. • Plan dnia jest zbalansowany, uwzględnia zarówno aktywności kierowane przez dorosłych, jak i czas na swobodną zabawę dzieci. • Zajęcia są planowane całościowo, z uwzględnieniem wszystkich sfer rozwoju. • Stosowane są różnorodne metody pracy, odpowiednie do wieku i możliwości dzieci. • Dzieci mają wiele okazji do uczenia się przez doświadczanie, eksperymentowanie, samodzielne odkrywanie. • Codzienne rutyny (posiłki, odpoczynek, toaleta) są traktowane jako okazje do rozwijania samodzielności, zdrowych nawyków, umiejętności społecznych. • Plan dnia uwzględnia zarówno aktywności w budynku, jak i na świeżym powietrzu, ruch i odpoczynek, działania grupowe i indywidualne. • Personel regularnie komunikuje się z rodzicami na temat rozwoju i potrzeb ich dzieci. Informacje są wymieniane codziennie przy przyprowadzaniu i odbiorze, a także podczas regularnych spotkań indywidualnych. • Rodzice są zaangażowani w proces planowania i realizacji działań wspierających rozwój ich dzieci. Ich sugestie i obserwacje z domu są włączane do pracy instytucji opieki.

		<ul style="list-style-type: none"> • Instytucja opieki oferuje rodzicom edukację i wsparcie w zakresie stymulacji rozwoju dzieci w warunkach domowych (np. warsztaty, materiały informacyjne). • W razie zauważenia szczególnych potrzeb lub trudności rozwojowych dziecka personel delikatnie i taktownie omawia to z rodzicami i wspólnie planuje odpowiednie działania wspierające.
Art. 28/ 29	Prawo do edukacji. Nauka dziecka ukierunkowana na: rozwijanie w jak najpełniejszym zakresie: osobowości, talentów oraz zdolności intelektualnych i fizycznych dziecka; rozwijanie w dziecku szacunku dla praw człowieka/tożsamości kulturowej; przygotowanie dziecka do odpowiedzialnego życia w wolnym społeczeństwie, w duchu zrozumienia, pokoju, tolerancji, równości płci oraz przyjaźni; rozwijanie w dziecku poszanowania środowiska naturalnego	Zapewnienie warunków do bezpiecznego i nieskrępowanego rozwoju przede wszystkim poprzez eksplorację i doświadczanie w ramach realizowanych planów opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych.

3.2

Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3

Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.) stanowi kluczowy akt prawny regulujący organizację i funkcjonowanie instytucji opieki oraz określający kompetencje nadzorcze gminy.

Ustawa precyzyjnie definiuje obowiązki gminy w zakresie prowadzenia nadzoru nad instytucjami opieki dla dzieci do lat 3. Kontrola realizacji standardów niezbędnych określonych w Rozporządzeniu stanowi istotną część obowiązków nadzorczych samorządu. W niniejszym *Podręczniku* koncentrujemy się właśnie na tym aspekcie nadzoru nad instytucjami opieki dla najmłodszych.

Zgodnie z nowelizacją Ustawy wprowadzane są zmiany dotyczące standardów opieki, które zmieniają system kontroli i nadzoru nad opieką wczesnodziecięcą w Polsce. Zmiany te wymagają od gmin kompleksowego przygotowania i opracowania nowych procedur nadzorczych.

OD DNIA 1 CZERWCA 2025 R.:

Art. 27 ust. 4 pkt 9a: dotyczący zawartości rejestru, który musi obejmować informację o uwzględnieniu przez żłobek lub klub dziecięcy poszczególnych standardów opieki (zarówno niezbędnych, jak i fakultatywnych):

„Art. 27. (...) 4. Rejestr zawiera: (...) 9a) informację o uwzględnieniu przez żłobek lub klub dziecięcy poszczególnych standardów opieki określonych: a) w przepisach wydanych na podstawie art. 6c, z podziałem na poszczególne standardy niezbędne i fakultatywne, b) na podstawie przepisów odrębnych”.

Art. 28 ust. 1 pkt 5a: dotyczący oświadczenia podmiotu zamierzającego prowadzić żłobek lub klub dziecięcy o uwzględnianiu niezbędnych standardów opieki przy składaniu wniosku o wpis do rejestru:

„Art. 28. 1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta dokonuje wpisu do rejestru na podstawie wniosku o wpis do rejestru, złożonego przez podmiot zamierzający prowadzić żłobek lub klub dziecięcy. Wniosek zawiera: (...) 5a) oświadczenie o uwzględnianiu przez żłobek lub klub dziecięcy niezbędnych standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c”.

Art. 35 ust. 1 pkt 2 ppkt a: dotyczący terminu dokonywania zmian danych w rejestrze, w tym informacji o standardach (pkt 9a), w ciągu 3 dni od zaistnienia zmian:

„Art. 35. 1. W przypadku zmiany danych lub informacji zawartych w rejestrze podmiot wpisany do rejestru jest zobowiązany do: (...) 2) dokonania zmian za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 62a, w terminie: a) 3 dni od dnia zaistnienia zmian – w przypadku danych lub informacji, o których mowa w art. 27 ust. 4 pkt 5, 6, 8, 9a i 10”.

Art. 46 ust. 2 pkt 7a dotyczący zawartości wykazu dziennych opiekunów, który musi zawierać informację o uwzględnianiu przez dziennego opiekuna poszczególnych standardów opieki:

„Art. 46. 1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi wykaz.; 2. Wykaz zawiera: (...) 7a) informację o uwzględnieniu przez dziennego opiekuna poszczególnych standardów opieki określonych: a) w przepisach wydanych na podstawie art. 6c, z podziałem na poszczególne standardy niezbędne i fakultatywne, b) na podstawie przepisów odrębnych”.

Art. 46b ust. 2 pkt 4a: dotyczący konieczności złożenia oświadczenia o uwzględnianiu przez dziennego opiekuna niezbędnych standardów opieki we wniosku o wpis do wykazu:

„Art. 46b. (...) 2. Wniosek zawiera: (...) 4a) oświadczenie o uwzględnianiu przez dziennego opiekuna niezbędnych standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c”.

Art. 47a ust. 2 ppkt a, dotyczący możliwości dokonywania przez podmioty zatrudniające dziennych opiekunów oraz osoby prowadzące działalność na własny rachunek samodzielnych zmian danych w wykazie, w tym informacji o standardach (pkt 7a):

„Art. 47a. W przypadku zmiany danych lub informacji zawartych w wykazie, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz osoba, o której mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, zobowiązani są do: (...) 2) dokonania zmian, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 62a, w terminie: a) 3 dni od dnia zaistnienia zmian – w przypadku danych lub informacji, o których mowa w art. 46 ust. 2 pkt 6–8”.

OD DNIA 1 STYCZNIA 2026 R.:

Od 1 stycznia 2026 r., zgodnie z art. 6d Ustawy, wszystkie instytucje opieki nad dziećmi do lat 3 są zobowiązane do stosowania standardów niezbędnych określonych w Rozporządzeniu. Oznacza to, że gmina jako organ nadzoru ma obowiązek kontrolować ich wdrażanie nie tylko przy rejestracji, lecz także w toku bieżącego funkcjonowania placówek.

Art. 6c Ustawy – podstawa prawna do wydania Rozporządzenia w sprawie standardów opieki:

„Art. 6c. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze Rozporządzenia, standardy opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3, w tym standardy niezbędne i standardy fakultatywne, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia dzieciom w wieku do lat 3 wysokiej jakości opieki dostosowanej do ich potrzeb rozwojowych”.

Art. 6d Ustawy zmieniający fakultatywne uwzględnianie standardów opieki (mogą uwzględnić) na obowiązek uwzględniania niezbędnych standardów opieki (uwzględniają niezbędne):

„Art. 6d. Podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dzienny opiekun prowadzący działalność na własny rachunek, organizując opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, uwzględniają niezbędne standardy opieki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 6c”.

Art. 54 ust. 2 pkt 4 dodający nadzór nad spełnianiem standardów opieki do zakresu nadzoru sprawowanego przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast:

„Art. 54. (...) 2. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce prowadzenia żłobka lub klubu dziecięcego albo miejsce sprawowania opieki przez dziennego opiekuna sprawuje nadzór nad żłobkiem, klubem dziecięcym, podmiotem zatrudniającym dziennego opiekuna oraz osobą, o której mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, w zakresie: (...) 4) spełniania przez odpowiednio żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz w przepisach odrębnych”.

Art. 55 ust. 2 pkt 5 dodający niespełnianie standardów opieki jako podstawę do prowadzenia czynności nadzorczych poza planem nadzoru:

„Art. 55.(...) 2. W przypadku powzięcia informacji o: (...) 5) niespełnianiu przez odpowiednio żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz w przepisach odrębnych – wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi czynności nadzorcze także poza planem nadzoru, o którym mowa w ust. 1”.

Art. 57 ust. 1 pkt 1 – nowe brzmienie przepisu dotyczącego zobowiązania do usunięcia nieprawidłowości w przypadku niespełniania standardów opieki:

„Art. 57. 1. W przypadku stwierdzenia, że: 1) podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy albo dzienny opiekun nie spełniają standardów opieki określonych w niniejszej ustawie, w tym na podstawie przepisów art. 6c, oraz na podstawie przepisów odrębnych – organ sprawujący nadzór zobowiązuje go do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie”.

Rozporządzenie w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3

Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. poz. 1882) jest aktem wykonawczym szczegółowo określającym standardy opieki.

Z dniem 1 stycznia 2026 r. wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast zobowiązani są do nadzoru nad spełnianiem obowiązkowych (nazwanych w Rozporządzeniu „niezbędnymi”) standardów opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Obowiązek ten wynika z przepisów ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (art. 54 ust. 2 pkt 4) oraz Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3, a jego celem jest zapewnienie wysokiej jakości usług opiekuńczych oraz ochrona praw dzieci.

Nowe regulacje uzupełniają istniejący system nadzoru o weryfikację standardów jakościowych, co jest odpowiedzią na zalecenia zawarte w Zaleceniu Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2019 r. w sprawie wysokiej jakości systemów wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (2019/C 189/02). Dokument ten podkreśla, że „usługi wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem wysokiej jakości są kluczowym narzędziem w walce z nierównościami i ubóstwem edukacyjnym”, a kraje członkowskie powinny wprowadzać skuteczne systemy monitorowania i zapewniania jakości w tym obszarze. Wdrożenie standardów niezbędnych oraz objęcie ich systematycznym nadzorem stanowi istotny krok w kierunku realizacji europejskich wytycznych jakościowych w polskim systemie opieki nad najmłodszymi dziećmi.

Wprowadzone zmiany stanowią rozszerzenie dotychczasowego zakresu nadzoru sprawowanego przez gminy o kontrolę realizacji standardów niezbędnych. Nowe regulacje uzupełniają istniejący system nadzoru dzięki dodatkowemu obszarowi kontroli, co ma zapewnić kompleksową weryfikację jakości opieki sprawowanej w instytucjach dla dzieci do lat 3.

Standardy jakości opieki obejmują trzy kluczowe obszary:

- **obszar pracy z dziećmi** dotyczący organizacji codziennych aktywności w sposób dostosowany do wieku, potrzeb i możliwości dzieci, uwzględniający ich rozwój psychofizyczny;
- **obszar organizacji pracy personelu** dotyczący m.in. podnoszenia kwalifikacji personelu, refleksji nad codzienną praktyką, dbałości o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci, aranżowania przestrzeni w sposób estetyczny i spójny z planem opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym, konieczności stworzenia programu adaptacji dzieci;
- **obszar współpracy personelu z rodzicami** określający m.in. zasady współpracy personelu i rodziców bazującej na wzajemnym szacunku i otwartości, działania wspierające rodziców w procesie wychowawczym, tworzenie warunków umożliwiających rodzicom włączanie się w życie instytucji opieki.

W Rozporządzeniu określone są standardy niezbędne, kluczowe dla zapewnienia obowiązującego poziomu jakości opieki oraz standardy podnoszenia jakości, które instytucja opieki może uwzględniać fakultatywnie.

Standardy niezbędne, których szczegółowy zakres określony został w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia, zostały podzielone na dwie tabele.

- Tabela 1: zawiera standardy, które podmiot musi spełnić przed uzyskaniem wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych albo do wykazu dziennych opiekunów, muszą je spełniać także działające podmioty.
- Tabela 2: zawiera standardy, które podmiot jest obowiązany spełniać w trakcie prowadzenia instytucji opieki.

Jednocześnie, zgodnie z § 8 Rozporządzenia, podmioty prowadzące instytucje opieki są zobowiązane do „systematycznego weryfikowania zakresu realizacji standardów, o których mowa w § 4 pkt 1–3, przez podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dziennego opiekuna prowadzącego działalność na własny rachunek”. Oznacza to, że podmioty prowadzące instytucje opieki muszą nie tylko uwzględniać standardy niezbędne, lecz także prowadzić regularne działania sprawdzające prawidłowość ich realizacji. Monitoring ten również podlega kontroli gminnej zgodnie z art. 54 ust. 2 pkt 4 ustawy.

Standardy podnoszenia jakości wymienione zostały w Załączniku nr 2 do Rozporządzenia, a ich szczegółowy zakres jest fakultatywny dla instytucji opieki. Określenie standardów fakultatywnych ma na celu wskazanie działań, które w jeszcze większym stopniu przyczyniają się do podnoszenia jakości codziennych doświadczeń dzieci w instytucjach opieki.

Zgodnie z § 10 Rozporządzenia wszystkie standardy niezbędne, zarówno te wymienione w Tabeli 1, jak i w Tabeli 2 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia, stają się obowiązujące z dniem wejścia w życie Rozporządzenia, tj. od dnia 1 stycznia 2026 r.

Każda instytucja, niezależnie od formy organizacyjnej, zobowiązana jest do wdrażania i przestrzegania tych standardów. Ich realizacja podlega kontroli przez gminy, które weryfikują zgodność funkcjonowania instytucji z wymogami prawnymi oraz jakość realizowanych usług opiekuńczych.

Niniejszy *Podręcznik* dotyczy zasad i sposobu prowadzenia kontroli realizacji standardów niezbędnych określonych w Załączniku nr 1 (Tabele 1 i 2) do Rozporządzenia.

3.4

Ustawa „Aktywny rodzic”

Zmiany w zakresie standardów opieki zostały wprowadzone także Ustawą z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. z 2024 r. poz. 858).

1. Obowiązek informacyjny samorządów wynikający z Ustawy „Aktywny rodzic”

Na podstawie **art. 82 Ustawy „Aktywny rodzic”** wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwi ze względu na miejsce prowadzenia instytucji opieki, zobowiązani są **do dnia 31 grudnia 2025 r.** do poinformowania:

- podmioty prowadzące żłobki i kluby dziecięce;
- podmioty zatrudniające dziennych opiekunów;
- osoby fizyczne prowadzące działalność jako dzienni opiekunowie

o zmianach w zasadach dotyczących funkcjonowania odpowiednio żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów, wynikających z nowelizacji Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Rekomendujemy, aby informacja od gminy zawierała m.in.:

1. Informację o nowych wymaganiach w zakresie standardów określonych w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki nad dziećmi do lat 3.
2. Obowiązek spełniania standardów niezbędnych od 1 stycznia 2026 r. przez wszystkie funkcjonujące instytucje opieki – zgodnie z art. 6d Ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3.
3. Obowiązek złożenia oświadczenia o spełnianiu standardów niezbędnych do 28 lutego 2026 r. – przez:
 - podmioty prowadzące żłobki i kluby dziecięce (na podstawie art. 76 ust. 1);
 - podmioty zatrudniające dziennych opiekunów oraz samych dziennych opiekunów (art. 77 ust. 1).
4. Brak opłaty za złożenie wniosku (art. 76 ust. 2 i art. 77 ust. 2).
5. Obowiązek gminy do uzupełnienia danych w rejestrze i wykazie do 31 marca 2026 r. (art. 76 ust. 3 i art. 77 ust. 3).
6. Wskazanie miejsca (np. strona internetowa gminy), gdzie będą dostępne aktualne formularze, wzory oświadczeń oraz inne materiały pomocnicze.

Propozycje zakresu informacji, które powinny zostać przekazane podmiotom prowadzącym żłobki, kluby dziecięce oraz dziennych opiekunów w związku z ustawowym obowiązkiem informacyjnym gminy, zostały przedstawione w Rozdziale 8 (*Materiały pomocnicze do kontroli...*) w niniejszym *Podręczniku*.

2. Obowiązki złożenia oświadczeń przez instytucje

Art. 76 – Obowiązek złożenia oświadczeń o standardach przez żłobki i kluby dziecięce:

„Art. 76. 1. Podmioty prowadzące żłobki i kluby dziecięce są obowiązane do złożenia do dnia 28 lutego 2026 r. wniosku, o którym mowa w art. 28 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 68, zawierającego oświadczenie, o którym mowa w art. 28 ust. 1 pkt 5a ustawy zmienianej w art. 68, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. 2. Od wniosku, o którym mowa w ust. 1, nie pobiera się opłaty. 3. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzący rejestr, o którym mowa w art. 26 ustawy zmienianej w art. 68,

jest obowiązany do dnia 31 marca 2026 r. do uzupełnienia danych zawartych w tym rejestrze o dane, o których mowa w art. 27 ust. 4 pkt 9a ustawy zmienianej w art. 68, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”.

Art. 77 – Obowiązek złożenia oświadczeń o standardach przez dziennych opiekunów:

„Art. 77. 1. Podmioty zatrudniające dziennego opiekuna oraz osoby, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 68, są obowiązane do złożenia do dnia 28 lutego 2026 r. wniosku, o którym mowa w art. 46b ust. 1 ustawy zmienianej w art. 68, zawierającego oświadczenie, o którym mowa w art. 46b ust. 2 pkt 4a ustawy zmienianej w art. 68. 2. Od wniosku, o którym mowa w ust. 1, nie pobiera się opłaty. 3. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzący wykaz, o którym mowa w art. 36 ust. 1a ustawy zmienianej w art. 68, jest obowiązany do dnia 31 marca 2026 r. do uzupełnienia danych zawartych w tym wykazie o dane, o których mowa w art. 46 ust. 2 pkt 7a ustawy zmienianej w art. 68”.

PODSUMOWANIE

Na podstawie nowych przepisów nakładających obowiązek uwzględniania standardów niezbędnych gmina uzyskała kompetencje do:

1. przyjmowania i weryfikacji oświadczeń o uwzględnianiu standardów niezbędnych przy dokonywaniu wpisu do rejestru lub wykazu (od 1 czerwca 2025 r.);
2. kontrolowania instytucji w zakresie spełniania standardów niezbędnych (od 1 stycznia 2026 r.);
3. zobowiązania podmiotów do usunięcia nieprawidłowości w zakresie realizacji standardów (art. 57 ust. 1 pkt 1 Ustawy);
4. wykreślenia z rejestru lub wykazu podmiotu, który nie usunął nieprawidłowości w wyznaczonym terminie (art. 57 ust. 5 Ustawy).

Ta rozbudowana regulacja prawna tworzy kompleksowy system nadzoru nad standardami opieki, który gmina zobowiązana jest wdrożyć i realizować zgodnie ze swoim harmonogramem i procedurami.

4

Weryfikacja standardów niezbędnych w podmiotach ubiegających się o wpis do rejestru/wykazu

Istotną zmianą dla podmiotów ubiegających się o wpis instytucji opieki do rejestru/wykazu wprowadzoną przez Rozporządzenie jest obowiązek spełniania standardów niezbędnych zapisanych w Tabeli 1 w Załączniku 1 do Rozporządzenia przed złożeniem wniosku o wpis do rejestru/wykazu. W przypadku tych podmiotów proces weryfikacji standardów ma dwa etapy.

ETAP 1

SKŁADANIE WNIOSKU O WPIS

Podmiot ubiegający się o wpis instytucji opieki do rejestru/wykazu przygotowuje dokumentację wymaganą przepisami Ustawy oraz dokumentację potwierdzającą uwzględnianie standardów niezbędnych z Tabeli 1 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia (Plan OWE uwzględniający prawa zawarte w Konwencji, zasady i procedury dotyczące organizacji pracy personelu oraz efektywnej komunikacji z rodzicami).

Wniosek o wpis, w przypadku podmiotów innych niż gmina, składany jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego PIU Emp@tia. Zawiera on oświadczenie o uwzględnieniu standardów niezbędnych określonych w Tabeli 1 (zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 5a lub art. 46b ust. 2 pkt 4a ustawy), które stanowi element formalny wniosku i warunek niezbędny do dokonania wpisu. Gminy działają w systemie Rejestr Żłobków.

ETAP 2

WPIS DO REJESTRU

Organ gminy weryfikuje kompletność wniosku, sprawdzając istnienie wymaganego oświadczenia o uwzględnianiu standardów niezbędnych. Weryfikacja na tym etapie ma charakter formalny i nie obejmuje weryfikacji wdrożenia standardów. W przypadku braków formalnych gmina wzywa podmiot do uzupełnienia wniosku w terminie 7 dni (zgodnie z art. 30a ust. 2 Ustawy).

Po pozytywnej weryfikacji kompletności dokumentów organ gminy dokonuje wpisu do rejestru/wykazu w terminie 7 dni od dnia wpływu kompletnego wniosku (zgodnie z art. 30a ust. 1 Ustawy), wydaje zaświadczenie o wpisie oraz umożliwia podmiotowi dostęp do systemu teleinformatycznego w zakresie dokonywania zmian danych.

OBOWIĄZKI PODMIOTU PO UZYSKANIU WPISU

A. Podmioty rejestrujące się po 1 stycznia 2026 r.

Podmiot, który po 1 stycznia 2026 r. uzyskał wpis do rejestru/wykazu, jest zobowiązany do:

1. uwzględniania standardów niezbędnych z Tabeli 1 na etapie ubiegania się o wpis;
2. uwzględniania standardów niezbędnych z Tabeli 1 i 2 podczas prowadzenia instytucji opieki;
3. zaktualizowania wpisu w rejestrze/wykazie w terminie 3 dni od rozpoczęcia działalności, dodając informację o uwzględnianiu standardów z Tabeli 2 (art. 35 ust. 1 pkt 2 lit. a Ustawy – dla podmiotów prowadzących żłobki lub kluby dziecięce, art. 47a pkt 2 lit. a Ustawy – dla podmiotów zatrudniających dziennego opiekuna oraz dla dziennych opiekunów prowadzących działalność na własny rachunek).

B. Podmioty, które uzyskały wpis przed 1 stycznia 2026 r.

Podmioty te są zobowiązane do:

1. wdrożenia standardów niezbędnych z Tabeli 1 i 2 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia do dnia 1 stycznia 2026 r.;
2. wprowadzenia do systemu informatycznego do dnia 28 lutego 2026 r. informacji o uwzględnianiu wszystkich standardów, zgodnie z art. 76 i art. 77 ustawy „Aktywny rodzic”.

5

Kontrola standardów niezbędnych w instytucjach dla dzieci do lat 3

5.1

Ogólne zasady kontroli

Dobrze przeprowadzona kontrola nie powinna być jedynie narzędziem wykrywania nieprawidłowości, lecz także mechanizmem wspierającym rozwój i usprawnienie funkcjonowania instytucji opiekuńczych. Każda kontrola powinna być prowadzona z zachowaniem zasad prawidłowej komunikacji, transparentności i wiarygodności.

KOMUNIKACJA

Kontrole powinny być przeprowadzane zgodnie z ustalonym harmonogramem, uwzględniającym niezbędny czas na przygotowanie dokumentacji przez instytucję. W trakcie całego procesu należy zadbać o klarowność przekazu i formułowanie precyzyjnych oczekiwań w zakresie m.in.:

- informowania podmiotu prowadzącego o zakresie i celach kontroli;
- przekazywania konkretnych zaleceń pokontrolnych;
- uwzględniania wyjaśnień i opinii podmiotu prowadzącego.

Prawidłowa komunikacja pozwala ograniczać sytuacje konfliktowe i jest oznaką wzajemnego szacunku.

TRANSPARENTNOŚĆ

Transparentność polega na jawności kryteriów oceny oraz metod weryfikacji spełniania standardów. Zastosowanie oceny binarnej (Tak/Nie) w procesie kontroli wspiera urzędnika w przeprowadzeniu obiektywnej i klarownej oceny. Dzięki temu zarówno kontrolujący, jak i kontrolowany mają jasność co do oczekiwań i wymagań, co sprzyja profesjonalnej współpracy. Rozwiązanie to umożliwia urzędnikowi precyzyjne dokumentowanie stanu faktycznego i formułowanie jednoznacznych wniosków, podnosząc tym samym wartość merytoryczną całego procesu kontroli. W toku całej kontroli jawne powinny być metody weryfikacji spełniania poszczególnych standardów.

WIARYGODNOŚĆ

Wiarygodność polega na tym, że ocena realizacji poszczególnych standardów bazuje na adekwatnych źródłach informacji. Zadaniem kontrolującego i kontrolowanego jest określenie tychże źródeł informacji dla poszczególnych standardów, które w najlepszy sposób potwierdzą ich realizację. Rekomendujemy, aby każde źródło informacji uwzględniane w procesie kontroli traktować jako równie ważne, w razie potrzeby dopuszczając uwzględnianie kilku źródeł informacji dla potwierdzenia realizacji danego standardu.

5.2

Cel i zakres kontroli standardów niezbędnych

Celem kontroli standardów niezbędnych jest sprawdzenie, czy dana instytucja opieki spełnia wszystkie standardy opieki określone w Rozporządzeniu.

Celem kontroli nie jest weryfikacja sposobu wdrażania standardów w instytucji, ale sprawdzenie, czy standardy niezbędne są spełnione zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Cel działań gminy w ramach czynności weryfikujących i kontrolnych to wspieranie wysokiej jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 poprzez kontrolę faktycznego uwzględniania standardów niezbędnych, określonych w Tabeli 1 i Tabeli 2 Załączni-

ka nr 1 do Rozporządzenia, w tym systematycznego monitorowania ich wdrażania przez podmiot prowadzący.

Realizacja tych czynności służy ochronie praw i bezpieczeństwa dzieci, zapewnieniu odpowiednich warunków opieki dostosowanych do potrzeb rozwojowych dzieci oraz wsparciu instytucji w procesie doskonalenia jakości świadczonych usług opiekuńczych.

Zakres kontroli standardów niezbędnych jest ściśle określony przez obowiązujące przepisy prawa i obejmuje sprawdzenie wszystkich elementów wymaganych przez Rozporządzenie. Kontrola nie może wykraczać poza zakres standardów określonych w Załączniku nr 1.

Organ nadzoru weryfikuje spełnianie standardów niezbędnych poprzez sprawdzenie istnienia wymaganych dokumentów, procedur i rozwiązań organizacyjnych określonych w Rozporządzeniu. W toku działań sprawdza się, czy podmiot prowadzący instytucję opieki uwzględnił wszystkie elementy wymienione w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia, dostosowując je do specyfiki danej placówki.

Podczas przeprowadzania kontroli organ nadzoru uznaje prawo podmiotu prowadzącego do samodzielnego wyboru odpowiednich metod i form realizacji standardów niezbędnych, pod warunkiem osiągnięcia wymaganych rezultatów. Przepisy określają bowiem wymagany efekt, pozostawiając pewną swobodę w doborze środków do jego osiągnięcia, dostosowanych do specyfiki danej instytucji. Oznacza to, że w przypadkach, w których standard wyraźnie tego nie określa, to instytucja może zdecydować, jaką metodę realizacji danego standardu wybierze.

Standardy niezbędne, określone w Rozporządzeniu, dotyczą trzech obszarów funkcjonowania instytucji:

1. **praca z dziećmi** – dotyczy organizacji codziennych aktywności w sposób dostosowany do wieku, potrzeb i możliwości dzieci, uwzględniający ich rozwój psychofizyczny;
2. **organizacja pracy personelu** – obejmuje zasady współpracy, podnoszenia kwalifikacji, dbałości o bezpieczeństwo dzieci oraz aranżację przestrzeni edukacyjnej;
3. **współpraca z rodzicami** – określa reguły komunikacji i włączania rodziców w życie instytucji opieki oraz wspierania ich kompetencji rodzicielskich.

Dodatkowo, zgodnie z § 4 ust. 4 oraz § 8 Rozporządzenia, każda instytucja ma obowiązek systematycznego monitorowania wdrażania standardów w powyższych obszarach. Ten element również podlega weryfikacji podczas kontroli, co w praktyce

oznacza sprawdzenie, czy podmiot prowadzący regularnie weryfikuje zakres realizacji standardów i dokumentuje ten proces.

Rozporządzenie określa dwie ścieżki realizacji działań gminy:

1. dla podmiotów ubiegających się o wpis do rejestru/wykazu – weryfikacja złożenia wymaganego prawem oświadczenia o uwzględnianiu standardów niezbędnych z Tabeli 1 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia, jako obligatoryjnego elementu wniosku o wpis (art. 28 ust. 1 pkt 5a oraz art. 46b ust. 2 pkt 4a ustawy);
2. dla istniejących instytucji – kontrola uwzględniania standardów niezbędnych z Tabeli 1 i Tabeli 2 z Załącznika nr 1 do Rozporządzenia w ramach bieżącego nadzoru (art. 54 ust. 1 i 2 Ustawy).

Rozporządzenie różnicuje zakres obowiązków w zależności od statusu instytucji:

- instytucje nowo rejestrowane są zobowiązane do uwzględnienia standardów niezbędnych z Tabeli 1 przed rozpoczęciem działalności, począwszy od 1 stycznia 2026 r.;
- instytucje już funkcjonujące zobowiązane są do uwzględnienia standardów niezbędnych z Tabeli 1 i Tabeli 2 nie później niż do dnia 1 stycznia 2026 r. i wprowadzenie informacji o poszczególnych standardach do dnia 28 lutego 2026 r.

W związku z tym gminy powinny dostosować zarówno harmonogram, jak i zakres swoich działań do rodzaju instytucji oraz terminu jej rejestracji, stosując odpowiednią ścieżkę kontroli.

5.3

Karty sprawdzające – rekomendowane podstawowe narzędzie kontroli spełniania standardów

Rekomendujemy używanie Kart sprawdzających stanowiących Suplement 1 do niniejszego *Podręcznika* jako podstawowego narzędzia kontroli standardów niezbędnych.

Karty sprawdzające zawierają pytania bazujące na szczegółowych zakresach standardów niezbędnych, określonych w Rozporządzeniu.

Karty sprawdzające mają postać tabeli, która może być wykorzystywana zarówno przez podmiot prowadzący instytucję (do samooceny i przygotowania do kontroli), jak i przez osobę realizującą kontrolę (do dokumentowania jej wyników).

KARTY SPRAWDZAJĄCE WDRAŻANIE STANDARDÓW NIEZBĘDNYCH OPIEKI W INSTYTUCJACH
DLA DZIECI DO LAT 3

Nazwa instytucji: _____

Adres: _____ Data: _____

1

Część pierwsza: Tabela 1

[STANDARD 1]
Stworzenie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego z uwzględnieniem praw zawartych
w Konwencji o prawach dziecka

OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
1.1 Czy instytucja posiada Plan OWE uwzględniający prawa zawarte w Konwencji o prawach dziecka?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
1.1.1 Czy Plan OWE zawiera cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
1.1.2 Czy Plan OWE zawiera metody opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
1.1.3 Czy Plan OWE zawiera harmonogram obejmujący stałe i zmienne elementy dnia?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
1.1.4 Czy Plan OWE zawiera planowane aktywności?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
1.2.1 Czy Plan OWE uwzględnia specyfikę instytucji dotyczącą dostępnej przestrzeni, lokalizacji i zasobów?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
1.2.2 Czy Plan OWE jest akceptowany przez podmiot prowadzący instytucję?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	

Karty sprawdzające mogą więc pełnić podwójną funkcję: wspomagają instytucje opieki w procesie przygotowania do kontroli oraz stanowią element dokumentacji podsumowujący wyniki kontroli. Poniżej krótkie omówienie poszczególnych elementów tabeli „Karty sprawdzające”.

- Pytanie** – wszystkie pytania są odwzorowaniem szczegółowych zakresów standardów określonych w Rozporządzeniu.
- Informacje prowadzącego instytucję** – miejsce, gdzie prowadzący instytucję opieki (dyrektor) wpisuje konkretne informacje dotyczące realizacji standardu w swojej instytucji, np. wskazuje dokumenty potwierdzające jego uwzględnienie (np. nazwa dokumentu, numer strony/rozdziału), zamieszcza wyjaśnienia dotyczące specyfiki wdrożonych rozwiązań w instytucji oraz inne istotne dane zebrane podczas weryfikacji lub samokontroli. Pole to służy do zebrania merytorycznych źródeł informacji stanowiących podstawę oceny spełnienia danego standardu.

- **Źródła informacji** – wskazane cztery możliwe źródła weryfikacji standardu: dokumentacja (D), wywiad/rozmowa (W), dokumentacja fotograficzna (F) lub obserwacja bezpośrednia (O), które mogą być wykorzystane zarówno przez instytucję do wykazania spełnienia standardu, jak i przez osobę kontrolującą do jego weryfikacji.
- **Ocena** – pole zawierające wyłącznie dwie możliwości wyboru (Tak/Nie), odzwierciedlające binarny charakter oceny uwzględniania standardu. Zaznaczenie „Tak” potwierdza pełne spełnienie wymogów standardu; zaznaczenie „Nie” wskazuje na braki wymagające uzupełnienia i obliuguje do opisanie nieprawidłowości w polu „Notatki organu nadzoru”.
- **Notatki organu nadzoru** – miejsce na wpisanie konkretnych informacji, np. dotyczących realizacji standardu, wskazanie dokumentów potwierdzających jego uwzględnienie, wyjaśnienia dotyczącego specyfiki wdrożonych rozwiązań oraz ewentualne uwagi, zalecenia lub terminy usunięcia nieprawidłowości.

Przedstawiona w Kartach sprawdzających numeracja standardów służy jako narzędzie pomocnicze w procesie kontroli. Wszystkie standardy wymienione w Rozporządzeniu z nadanymi numerami i w formie jednolitej tabeli zostały zamieszczone w Rozdziale 8 (*Materiały pomocnicze...*).

Korzyści ze stosowania Kart sprawdzających

Stosowanie Kart sprawdzających zapewnia:

1. **transparentność** – jasne kryteria oceny znane zarówno podmiotowi kontrolowanemu, jak i organowi nadzoru;
2. **kompleksowość** – systematyczne sprawdzenie wszystkich standardów niezbędnych;
3. **jednolitość** – stosowanie tych samych kryteriów wobec wszystkich podmiotów;
4. **efektywność** – usprawnienie procesu przygotowania i przeprowadzenia kontroli;
5. **wiarygodność** – dokumentowanie procesu kontroli w sposób uporządkowany i merytoryczny;
6. **wsparcie** – pomoc podmiotom prowadzącym instytucje opieki w przygotowaniu się do kontroli i lepszym zrozumieniu wymagań.

6

Rekomendowany przebieg kontroli standardów niezbędnych w instytucjach opieki

Kontrola standardów niezbędnych w instytucjach opieki już funkcjonujących będzie realizowana przez organ gminy na podstawie art. 54 ust. 2 pkt 4 Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, który wejdzie w życie 1 stycznia 2026 r. Kontrola będzie dotyczyć spełniania standardów niezbędnych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c Ustawy.

Kontrola powinna zostać przeprowadzona w siedzibie instytucji opieki i obejmować różnicowane metody weryfikacji we wszystkich obszarach określonych w Rozporządzeniu: pracy z dziećmi, organizacji pracy personelu, współpracy z rodzicami oraz realizacji monitoringu standardów.

Nadzór nad istniejącymi instytucjami opieki realizowany jest poprzez wizytę kontrolną na miejscu. W przypadku wykorzystania przez organ gminy rekomendowanego narzędzia w postaci Kart sprawdzających wizyta następuje po otrzymaniu wypełnionych przez instytucję Kart sprawdzających. Podczas kontroli organ weryfikuje zgodność deklaracji zawartych w Kartach sprawdzających ze stanem faktycznym oraz ocenia rzeczywiste wdrożenie standardów w codziennej praktyce instytucji.

OBOWIĄZEK WERYFIKACJI PRZEZ GMINĘ

Zgodnie z art. 54 ust. 2 pkt 4 Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawuje nadzór nad podmiotami opieki w zakresie „spełniania standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c oraz w przepisach odrębnych”.

Nadzór ten realizowany jest:

- na podstawie planu nadzoru przyjętego przez radę gminy (art. 55 ust. 1);
- poza planem nadzoru w przypadku powzięcia informacji o niespełnianiu standardów (art. 55 ust. 2 pkt 5).

W razie stwierdzenia nieprawidłowości organ nadzoru zobowiązuje podmiot do ich usunięcia w wyznaczonym terminie (art. 57 ust. 1 pkt 1). Nieusunięcie nieprawidłowości może skutkować wykreśleniem z rejestru/wykazu (art. 57 ust. 5).

Przepisy dotyczące obowiązku spełniania standardów niezbędnych oraz nadzoru w tym zakresie wchodzi w życie 1 stycznia 2026 r.

ZAKRES KONTROLI W ISTNIEJĄCYCH INSTYTUCJACH OPIEKI

Kontrola w istniejących instytucjach opieki obejmuje wszystkie standardy niezbędne określone w Tabeli 1 i Tabeli 2 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia. Numeracja standardów została dodana przez autorów niniejszego *Podręcznika* i ma na celu ułatwienie pracy bieżącej ze standardami.

W obszarze PRACY Z DZIEĆMI kontroli podlegają:

- stworzenie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego (standard 1);
- respektowanie praw dzieci w codziennej pracy (standard 4);
- budowanie bezpiecznych, opartych na szacunku relacji z dziećmi (standard 5);
- wspieranie poczucia przynależności i uważności na inne osoby (standard 6);
- zapewnienie warunków do poznawania i doświadczania świata (standard 7);
- tworzenie środowiska sprzyjającego komunikacji (standard 8);
- kształtowanie otoczenia wspierającego rozwój fizyczny i sensoryczny (standard 9);
- zapewnienie warunków do twórczej ekspresji (standard 10);
- praca na podstawie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego (standard 11).

W obszarze ORGANIZACJI PRACY PERSONELU kontroli podlegają:

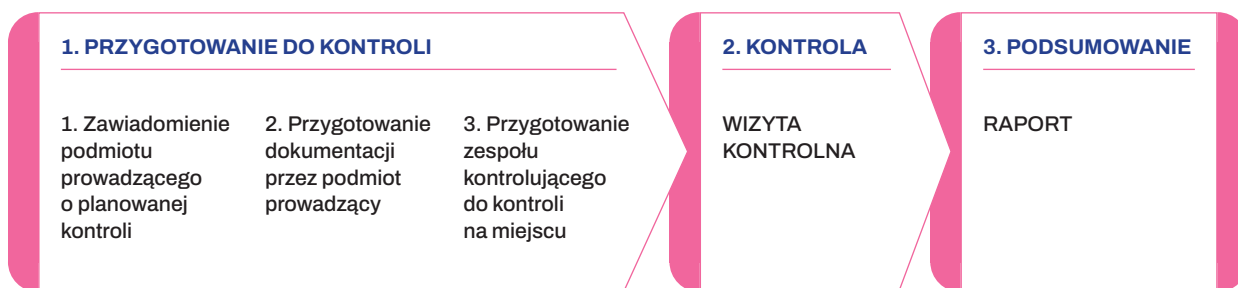
- określenie zasad, procedur i programów organizacji pracy (standard 2);
- organizacja pracy umożliwiająca podnoszenie kwalifikacji (standard 12);
- dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci (standard 13);
- aranżowanie przestrzeni w sposób estetyczny i spójny z planem (standard 14);
- adaptacja dzieci odpowiednia do ich indywidualnych potrzeb (standard 15).

W obszarze WSPÓŁPRACY PERSONELU Z RODZICAMI kontroli podlegają:

- określenie zasad i procedur efektywnej komunikacji z rodzicami (standard 3);
- współpraca bazująca na wzajemnym szacunku i otwartości (standard 16);
- tworzenie warunków do włączania się rodziców w życie instytucji (standard 17);
- tworzenie warunków do podnoszenia kompetencji rodzicielskich (standard 18).

Należy pamiętać, iż zgodnie z § 8 Rozporządzenia kontroli podlega monitorowanie wdrażania standardów, polegające na systematycznej weryfikacji zakresu realizacji standardów przez podmiot prowadzący instytucję opieki.

Proces kontroli standardów opieki w przypadku już istniejących instytucji można podzielić na następujące etapy:

6.1

Przygotowanie do kontroli

Przygotowanie do kontroli standardów niezbędnych w istniejących instytucjach opieki wymaga odpowiedniej organizacji działań przez organ gminy oraz podmiot prowadzący instytucję.

Podstawą przygotowania jest plan nadzoru opracowany przez organ gminy zgodnie z art. 55 ust. 1 ustawy, określający harmonogram kontroli w poszczególnych instytucjach.

KROK 1

ZAWIADOMIENIE PODMIOTU PROWADZĄCEGO O PLANOWANEJ KONTROLI

Po ustaleniu terminu kontroli organ gminy przekazuje podmiotowi prowadzącemu instytucję opieki zawiadomienie o planowanej kontroli. Zawiadomienie powinno być przekazane z wyprzedzeniem co najmniej 7 dni (zgodnie z art. 48 KPA) i zawierać informacje o:

- zakresie kontroli;
- podstawie prawnej;
- terminie i przewidywanym czasie trwania.

Wraz z zawiadomieniem organ nadzoru może przekazać podmiotowi prowadzącemu Karty sprawdzające (Suplement 1 do niniejszego *Podręcznika*), obejmujące wszystkie standardy niezbędne podlegające kontroli (standardy 1–18).

Uwaga: Karty sprawdzające nie stanowią obowiązkowego elementu procedury nadzorczej wynikającego z przepisów prawa, lecz są fakultatywnym rozwiązaniem usprawniającym proces kontroli. Przesłanie wypełnionych Kart sprawdzających przez podmiot prowadzący ma charakter dobrowolnej współpracy i może pomóc w przygotowaniu niezbędnej dokumentacji przed wizytą kontrolną.

KROK 2

PRZYGOTOWANIE DOKUMENTACJI PRZEZ PODMIOT PROWADZĄCY

Rekomendacja: Zaleca się, aby podmiot prowadzący instytucję opieki przygotował dokumentację potwierdzającą spełnianie standardów niezbędnych przed wizytą kontrolną. W tym celu może wykorzystać otrzymane Karty sprawdzające.

Karty zawierają pytania weryfikacyjne odnoszące się do każdego standardu oraz pole „Informacje o realizacji standardu” przeznaczone do wypełnienia przez podmiot prowadzący.

Po wypełnieniu „Informacji o realizacji standardu” przy każdym standardzie podmiot prowadzący przesyła wypełnione Karty sprawdzające do organu gminy przed planowaną wizytą kontrolną (zalecane jest przesłanie nie później niż 3 dni robocze przed kontrolą).

Uwaga: Przygotowanie i przesłanie przez podmiot prowadzący instytucję wypełnionych Kart sprawdzających ma charakter dobrowolny i nie wpływa na uprawnienia organu

nadzoru do przeprowadzenia kontroli zgodnie z planem. Zaleca się, aby organ gminy zapewnił podmiotom kontrolowanym odpowiedni czas na przygotowanie do kontroli.

KROK 3

PRZYGOTOWANIE ZESPOŁU KONTROLUJĄCEGO DO KONTROLI NA MIEJSCU

Rekomendacja: Przed przeprowadzeniem kontroli na miejscu zespół kontrolujący powinien przygotować się do weryfikacji spełniania standardów niezbędnych przez podmiot prowadzący instytucję opieki.

Jeżeli podmiot kontrolowany przesłał wypełnione Karty sprawdzające, organ nadzoru może dokonać ich analizy, co pozwala na:

- wstępną ocenę stanu spełnienia standardów;
- identyfikację obszarów wymagających szczególnej uwagi podczas kontroli;
- określenie szczegółowego zakresu dokumentacji do weryfikacji;
- zaplanowanie optymalnego przebiegu wizyty kontrolnej.

Niezależnie od otrzymania wypełnionych Kart sprawdzających organ nadzoru przygotowuje się do kontroli poprzez:

- analizę danych z poprzednich kontroli (jeśli były przeprowadzane);
- przegląd informacji zawartych w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych lub wykazie dziennych opiekunów;
- przygotowanie dokumentacji niezbędnej do przeprowadzenia kontroli zgodnie z planem nadzoru.

6.2

Kontrola

Kontrola powinna być przeprowadzona w instytucji opieki (żłobek, klub dziecięcy lub miejsce sprawowania opieki przez dziennego opiekuna) i obejmować różne metody weryfikacji w obszarach wymienionych w Rozporządzeniu: Praca z dziećmi, Praca personelu oraz Współpraca z rodzicami.

Jeśli organ gminy zastosował narzędzie Kart sprawdzających, wizyta następuje po otrzymaniu i analizie wypełnionych Kart sprawdzających. Wizyta kontrolna obejmuje weryfikację dokumentów oraz sprawdzenie faktycznego wdrożenia standardów w działalności instytucji.

Zaleca się, aby organ gminy przygotował plan wizyty kontrolnej dostosowany do specyfiki kontrolowanej instytucji (żłobek, klub dziecięcy czy dzienny opiekun) i poinformował o nim podmiot prowadzący. Jeśli wykorzystano Karty sprawdzające, plan uwzględnia weryfikację informacji wskazanych przez podmiot prowadzący. Osoby przeprowadzające kontrolę powinny posiadać upoważnienie wydane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, zgodnie z art. 56 ust. 1 ustawy.

Elementy procesu kontroli w instytucji opieki

Proces kontroli powinien być prowadzony w sposób nienaruszający bieżącego funkcjonowania instytucji oraz z poszanowaniem autonomii podmiotu prowadzącego w zakresie organizacji pracy instytucji.

Źródłem informacji umożliwiających potwierdzenie realizacji standardów opieki mogą być:

- **dokumenty** (oznaczone **literą D** w Kartach sprawdzających) – realizacja standardów niezbędnych wiąże się z koniecznością opracowania dokumentów, takich jak Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny (Plan OWE), procedury i zasady dotyczące organizacji pracy personelu oraz dokumentacja współpracy z rodzicami;
- **dokumentacja fotograficzna, filmy** (oznaczone **literą F** w Kartach sprawdzających) lub opis organizacji przestrzeni zgodnie ze standardami – ważne, żeby na zdjęciach i innych materiałach audiowizualnych nie było wizerunku dzieci i dorosłych;
- **wywiad/rozmowa** z osobą kierującą instytucją/personelem (oznaczone **literą W** w Kartach sprawdzających) – w przypadku niemożności lub braku konieczności posiadania dokumentacji potwierdzenia spełnienia danego szczegółowego zakresu standardu;
- **obserwacja własna** (oznaczona **literą O** w Kartach sprawdzających) – wizytacja pomieszczeń placówki, w szczególności tych, w których przebywają dzieci.

Weryfikacja standardów wymagających oceny w dłuższej perspektywie czasowej

Należy zwrócić uwagę, że niektóre standardy niezbędne wymagają oceny realizacji w cyklach rocznych, aby były w pełni weryfikowalne, tj. dopiero po upływie 12 miesięcy od deklaracji ich uwzględniania. Dotyczy to w szczególności standardów wymagających realizacji działań cyklicznych lub okresowych. Do standardów tych należą:

1. **dokumentacja samooceny personelu** (standardy 4.3, 4.5, 5.2) – zgodnie z Rozporządzeniem, personel dokonuje samooceny działań wspierających

autonomię dziecka oraz interakcji z dziećmi minimum raz w roku, a wnioski z tej samooceny są dokumentowane;

2. **roczna analiza i dostosowywanie Planu OWE** (standard 11.2) – Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny powinien być rocznie analizowany i dostosowywany do możliwości instytucji opieki oraz potrzeb dzieci, które do niej aktualnie uczęszczają;
3. **realizacja szkoleń personelu** (standard 12.4) – instytucja opieki powinna realizować system organizacji i realizacji szkoleń wewnętrznych lub zewnętrznych w wymiarze min. 10 godzin zegarowych rocznie;
4. **badanie poziomu satysfakcji rodziców** (standard 16.5) – co najmniej raz w roku powinno być dokonywane badanie satysfakcji rodziców dotyczące panującej atmosfery i relacji rodziców z personelem instytucji opieki.

W przypadku kontroli przeprowadzanej przed upływem 12 miesięcy od oświadczenia o uwzględnianiu standardów niezbędnych przez podmiot prowadzący lub od daty wdrożenia standardów niezbędnych określonej przez instytucję opieki, np. w Planie OWE, organ nadzoru weryfikuje przygotowanie instytucji do realizacji tych standardów. Kontrola obejmuje wówczas:

- istnienie odpowiednich procedur;
- przygotowanie narzędzi (np. arkuszy samooceny, kwestionariuszy badania satysfakcji);
- zaplanowanie działań w harmonogramie pracy instytucji.

Pełna weryfikacja realizacji tych standardów następuje podczas kolejnej kontroli, przeprowadzanej po upływie 12 miesięcy od deklaracji uwzględniania standardów. Organ nadzoru powinien uwzględnić to w planowaniu działań kontrolnych i odpowiednio dostosować zakres kontroli.

6.3

Podsumowanie kontroli

Po zakończeniu czynności kontrolnych w instytucji opieki organ gminy dokonuje podsumowania i dokumentowania wyników kontroli.

1. **Ocena spełniania standardów** – dla każdego standardu osoby kontrolujące formułują jednoznaczną ocenę „Tak” (standard jest uwzględniany) lub „Nie” (standard nie jest uwzględniany). W przypadku stwierdzenia niezgodności w polu „Notatki organu nadzoru” wskazuje się konkretne braki wymagające

uzupełnienia. Organ gminy może wykorzystać Karty sprawdzające jako narzędzie pomocnicze do dokumentowania wyników kontroli.

2. **Dokumentacja pokontrolna** – po zakończeniu kontroli sporządzana jest notatka raportowa zawierająca najważniejsze ustalenia. Notatka raportowa stanowi wewnętrzny dokument organu gminy, który może być wykorzystany jako podstawa do sporządzenia protokołu kontroli. Na podstawie tej dokumentacji formułowane są zalecenia pokontrolne wraz z określeniem terminu usunięcia ewentualnych nieprawidłowości.
3. **Działania następce** – w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości organ gminy monitoruje realizację zaleceń i wdrażanie działań naprawczych przez podmiot kontrolowany.

W trakcie całej kontroli osoby upoważnione kierują się zasadami transparentności, obiektywizmu i współpracy, mając na uwadze, że celem kontroli nie jest tylko weryfikacja zgodności z przepisami, ale również wspieranie instytucji w zapewnianiu wysokiej jakości opieki nad dziećmi.

Kontrola obejmuje weryfikację faktu uwzględnienia wszystkich standardów niezbędnych określonych w Rozporządzeniu. Po zakończeniu czynności kontrolnych organ gminy dokumentuje przebieg i wyniki kontroli w formie protokołu kontroli.

W celu przejrzystości i rzetelności działań podsumowujących kontrolę rekomenduje się sporządzenie notatki raportowej, zawierającej syntetyczne ujęcie wyników kontroli i ewentualnie stwierdzonych nieprawidłowości. Na podstawie tej notatki organ nadzoru przygotowuje protokół kontroli, który jest przekazywany podmiotowi prowadzącemu instytucję opieki. Podmiot ten ma prawo, zgodnie z art. 57 ust. 2 ustawy, zgłosić umotywowane zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole w terminie 7 dni od jego otrzymania. Ewentualne spotkanie wyjaśniające z kierownictwem placówki może zostać zorganizowane w razie potrzeby, nie jest jednak obligatoryjnym elementem procedury kontrolnej.

Notatka raportowa jako pomocnicze narzędzie, które nie jest wymagane przepisami prawa, jest przydatne przy formułowaniu protokołu kontroli i zaleceń pokontrolnych. Jej wzór znajduje się w rozdziale 8.4 niniejszego *Podręcznika* i zawiera m.in.:

- informacje o terminie, miejscu i przebiegu kontroli;
- skład zespołu kontrolującego;
- wykaz zweryfikowanej dokumentacji i innych źródeł informacji;
- syntetyczne ujęcie wyników kontroli;
- stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia;
- wnioski i rekomendacje dotyczące dalszego postępowania.

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji (w tym proponowanej notatki raportowej) organ gminy sporządza oficjalny protokół kontroli, który przekazuje podmiotowi kontrolowanemu zgodnie z przepisami ustawy.

Protokół pokontrolny i konsekwencje administracyjne

Protokół pokontrolny, jako podstawowy dokument urzędowy potwierdzający przeprowadzenie kontroli, powinien zawierać wyraźne rozróżnienie czterech obszarów kontroli określonych w § 4 Rozporządzenia:

- pracy z dziećmi;
- organizacji pracy personelu;
- współpracy z rodzicami;
- monitorowania wdrażania standardów.

Dokument ten należy sporządzać zgodnie z wymogami określonymi w art. 54–57 Ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Szczególną uwagę należy zwrócić na precyzyjne udokumentowanie ustaleń dotyczących uwzględniania standardów niezbędnych, które mogą stanowić podstawę dalszych działań administracyjnych.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy, w przypadku stwierdzenia, że podmiot prowadzący instytucję opieki nie uwzględnia standardów niezbędnych, organ gminy zobowiązuje go do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie.

Nieusunięcie uchybień może skutkować wykreśleniem z rejestru lub wykazu na podstawie art. 57 ust. 5 ustawy, przy czym wykreślenie następuje w drodze decyzji administracyjnej. Postępowanie w sprawie wykreślenia powinno być jednak stosowane jako środek ostateczny, po wyczerpaniu możliwości doprowadzenia instytucji do stanu zgodnego z prawem.

Warto podkreślić, że zadaniem osoby realizującej kontrolę jest dołożenie wszelkich starań, by wspomóc podmiot w usunięciu wszelkich uchybień w zakresie realizacji standardów niezbędnych.

System teleinformatyczny Emp@tia w kontekście standardów niezbędnych

PODSTAWY PRAWNE I FUNKCJA SYSTEMU TELEINFORMATYCZNEGO

System teleinformatyczny, o którym mowa w art. 62a ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, przez który należy rozumieć system Rejestr Żłobków oraz Portal Informacyjno-Uługowy Emp@tia, stanowi kluczowe narzędzie w procesie rejestracji, ewidencjonowania oraz nadzoru nad instytucjami opieki nad dziećmi do lat 3. Minister właściwy do spraw rodziny zapewnia system służący do realizacji ustawy przez gminy prowadzące rejestr żłobków i klubów dziecięcych oraz wykaz dziennych opiekunów, a także przez podmioty prowadzące żłobki, kluby dziecięce oraz zatrudniające dziennych opiekunów.

W kontekście standardów niezbędnych, wchodzących w życie z dniem 1 stycznia 2026 r., system teleinformatyczny zyskuje istotne znaczenie jako narzędzie ewidencjonowania i udostępniania informacji o spełnianiu standardów opieki przez poszczególne instytucje.

Funkcjonowanie systemu w obszarze standardów opieki bazuje na następujących podstawach:

1. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3:

- Art. 6c i 6d – stanowiący delegację do wydania rozporządzenia określającego standardy opieki sprawowanej nad dziećmi oraz obowiązek ich uwzględniania;
- Art. 27 ust. 4 pkt 9a – określający, że w rejestrze zamieszczana jest informacja o uwzględnieniu przez żłobek lub klub dziecięcy poszczególnych standardów opieki;

- Art. 28 ust. 1 pkt 5a – wskazujący na obowiązek dołączenia do wniosku o wpis do rejestru oświadczenia o uwzględnieniu niezbędnych standardów opieki;
- Art. 35 ust. 1 pkt 2 lit. a – określający, że podmiot wpisany do rejestru jest obowiązany do aktualizacji danych, w tym informacji o spełnianiu standardów opieki, w terminie 3 dni od dnia zaistnienia zmian;
- Art. 46 ust. 2 pkt 7a – określający, że w wykazie dziennych opiekunów zamieszczana jest informacja o uwzględnieniu przez dziennego opiekuna poszczególnych standardów opieki;
- Art. 46b ust. 2 pkt 4a – wskazujący na obowiązek dołączenia do wniosku o wpis do wykazu dziennych opiekunów oświadczenia o uwzględnieniu niezbędnych standardów opieki;
- Art. 54 ust. 2 pkt 4 – określający, że wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawuje nadzór w zakresie spełniania przez żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna standardów opieki;
- Art. 62a – regulujący funkcjonowanie systemu teleinformatycznego.

2. Przepisy przejściowe wynikające z art. 76 i 77 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”:

- Art. 76 ust. 1–3 – określający terminy na złożenie oświadczeń o uwzględnieniu standardów niezbędnych przez podmioty prowadzące żłobki i kluby dziecięce oraz na uzupełnienie danych w rejestrze przez gminy;
- Art. 77 ust. 1–3 – określający terminy na złożenie oświadczeń o uwzględnieniu standardów niezbędnych przez podmioty zatrudniające dziennych opiekunów i osoby prowadzące działalność jako dzienny opiekun na własny rachunek oraz na uzupełnienie danych w wykazie przez gminy.

FUNKCJONALNOŚĆ SYSTEMU W ZAKRESIE STANDARDÓW OPIEKI

System teleinformatyczny w zakresie standardów opieki umożliwia:

- gromadzenie oświadczeń o standardach – przyjmowanie składanych przez podmioty oświadczeń o uwzględnieniu niezbędnych standardów opieki;
- ewidencjonowanie informacji o standardach – przechowywanie w rejestrze i wykazie danych o deklarowanym spełnianiu poszczególnych standardów opieki, zarówno niezbędnych, jak i fakultatywnych;
- udostępnianie informacji o standardach – publikowanie na stronach podmiotowych gminy prowadzącej rejestr lub wykaz oraz ministra właściwego

do spraw rodziny informacji o uwzględnianiu przez instytucje opieki niezbędnych standardów opieki;

- aktualizację danych – dokonywanie przez podmioty wpisane do rejestru lub wykazu samodzielnych zmian informacji o uwzględnianych standardach opieki za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

TERMINY ZWIĄZANE Z WDROŻENIEM STANDARDÓW W SYSTEMIE TELEINFORMATYCZNYM

W kontekście standardów niezbędnych należy zwrócić uwagę na kluczowe terminy związane z ich dokumentowaniem w systemie teleinformatycznym, wynikające z przepisów przejściowych Ustawy „Aktywny rodzic”:

- **Od 1 czerwca 2025 r.** – podmioty zamierzające prowadzić żłobek lub klub dziecięcy, podmioty zamierzające zatrudnić dziennego opiekuna oraz osoby zamierzające pełnić funkcję dziennego opiekuna na własny rachunek, a także już prowadzące instytucje będą mogły złożyć oświadczenie o uwzględnianiu standardów opieki przy ubieganiu się o wpis do rejestru lub wykazu (art. 28 ust. 1 pkt 5a i art. 46b ust. 2 pkt 4a ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3);
- **Do 28 lutego 2026 r.** – wszystkie podmioty, inne niż JST, prowadzące żłobki i kluby dziecięce, podmioty zatrudniające dziennego opiekuna oraz osoby prowadzące działalność jako dzienny opiekun na własny rachunek są obowiązane do złożenia wniosku zawierającego oświadczenie o uwzględnianiu poszczególnych standardów opieki określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 6c ustawy (art. 76 ust. 1 i art. 77 ust. 1 Ustawy „Aktywny rodzic”);
- **Do 31 marca 2026 r.** – gminy prowadzące rejestr żłobków i klubów dziecięcych oraz wykaz dziennych opiekunów są obowiązane do uzupełnienia danych zawartych w rejestrze/wykazie o informacje na temat uwzględniania przez podmioty poszczególnych standardów opieki (art. 76 ust. 3 i art. 77 ust. 3 Ustawy „Aktywny rodzic”) oraz jako organ odpowiedzialny za prowadzenie rejestru i wykazy obowiązane są sprawdzić, czy podmioty inne niż gminy tworzące i prowadzące instytucje opieki uzupełniły stosowane informacje w systemie.

W systemie teleinformatycznym przetwarzane są oświadczenia podmiotów o uwzględnianiu standardów określonych w Załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.

→ **Procedura składania oświadczeń dla podmiotów funkcjonujących przed 1 stycznia 2026 r.**

Podmioty, które już funkcjonują przed 1 stycznia 2026 r., obowiązują termin do 28 lutego 2026 r. na złożenie oświadczeń o uwzględnianiu wszystkich standardów niezbędnych (zarówno z Tabeli 1, jak i z Tabeli 2).

→ **Procedura składania oświadczeń dla podmiotów rozpoczynających działalność po 1 stycznia 2026 r.**

Podmioty, które będą ubiegać się o wpis do rejestru/wykazu po 1 stycznia 2026 r., obowiązują ten sam dwuetapowy model składania oświadczeń:

- **przy ubieganiu się o wpis** – w ramach wniosku o wpis składa oświadczenie o uwzględnianiu standardów z Tabeli 1;
- **po podjęciu działalności** – przekazuje informacje o uwzględnianiu standardów z Tabeli 1 oraz Tabeli 2 w terminie 3 dni od dnia rozpoczęcia działalności.

W tym przypadku nie obowiązują już termin 28 lutego 2026 r., gdyż jest to termin obowiązujący podmioty istniejące przed 1 stycznia 2026 r. Instytucje opieki rozpoczynające działalność po 1 stycznia 2026 r. kierują się ogólną zasadą aktualizacji danych w terminie 3 dni od zaistnienia zmiany.

PROCES AKTUALIZACJI DANYCH O STANDARDACH W SYSTEMIE

System teleinformatyczny jest kluczowym narzędziem w procesie składania oświadczeń o standardach i aktualizacji tych informacji. Proces ten przebiega odmiennie w zależności od tego, czy podmiot już funkcjonuje, czy dopiero rozpoczyna działalność.

Podmioty już funkcjonujące przed 1 stycznia 2026 r. muszą do 28 lutego 2026 r. złożyć wniosek o zmianę danych objętych wpisem, zawierający oświadczenie o uwzględnianiu wszystkich standardów niezbędnych (zarówno z Tabeli 1, jak i z Tabeli 2). Gmina ma następnie obowiązek do 31 marca 2026 r. zaktualizować dane w rejestrze lub wykazie.

Niezależnie od powyższych terminów każdy podmiot wpisany do rejestru lub wykazu jest obowiązany do dokonywania zmian informacji o uwzględnianych standardach opieki za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w terminie 3 dni od dnia zaistnienia zmian w tym zakresie. Dotyczy to zarówno sytuacji, gdy podmiot zaczyna uwzględniać dodatkowe standardy fakultatywne, jak i sytuacji, gdy z jakichś przyczyn przestaje uwzględniać wcześniej deklarowane standardy.

Ta ogólna zasada wynika z art. 35 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 i stanowi podstawę prawną ciągłej aktualizacji danych w systemie teleinformatycznym.

MONITOROWANIE WDRAŻANIA STANDARDÓW

Zgodnie z § 8 Rozporządzenia monitorowanie wdrażania standardów polega na systematycznym weryfikowaniu zakresu realizacji standardów przez podmiot prowadzący żłobek lub klub dziecięcy, podmiot zatrudniający dziennego opiekuna oraz dziennego opiekuna prowadzącego działalność na własny rachunek.

Jednocześnie, zgodnie z art. 54 ust. 2 pkt 4 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawuje nadzór nad żłobkiem, klubem dziecięcym, podmiotem zatrudniającym dziennego opiekuna oraz osobą prowadzącą działalność na własny rachunek w zakresie spełniania przez odpowiednio żłobek, klub dziecięcy lub dziennego opiekuna standardów opieki.

W ramach nadzoru gmina weryfikuje:

1. zgodność składanych oświadczeń z wymogami formalnymi – sprawdzanie kompletności i poprawności formalnej oświadczeń o uwzględnianiu standardów opieki składanych przez podmioty;
2. zgodność deklaracji ze stanem faktycznym – weryfikacja, czy deklarowane w oświadczeniach standardy opieki są faktycznie uwzględniane w działalności instytucji opieki.

KONSEKWENCJE NIESPEŁNIANIA STANDARDÓW LUB NIEZŁOŻENIA OŚWIADCZEŃ

System teleinformatyczny jest narzędziem wspierającym egzekwowanie obowiązku uwzględniania standardów opieki. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości ustawa przewiduje następujące konsekwencje:

- **zobowiązanie do usunięcia nieprawidłowości** – jeżeli w wyniku czynności nadzorczych zostanie stwierdzone, że podmiot nie spełnia deklarowanych standardów opieki, organ sprawujący nadzór zobowiązuje go do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie (art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3);
- **wykreślenie z rejestru lub wykazu** – w przypadku nieusunięcia nieprawidłowości w wyznaczonym terminie wójt, burmistrz lub prezydent miasta może wykreślić podmiot z rejestru lub wykazu (art. 57 ust. 5 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3);
- **odpowiedzialność za składanie fałszywych oświadczeń** – złożenie fałszywego oświadczenia o uwzględnianiu standardów opieki może skutkować odpowiedzialnością karną za składanie fałszywych oświadczeń.

PODSUMOWANIE

System teleinformatyczny stanowi niezbędne narzędzie w procesie wdrażania i monitorowania standardów opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Zapewnia przejrzystość informacji o spełnianiu standardów przez poszczególne instytucje opieki, ułatwia nadzór sprawowany przez gminy oraz wspiera rodziców w świadomym wyborze placówki dla dziecka.

Dla podmiotów prowadzących instytucje opieki istotne jest terminowe składanie oświadczeń o uwzględnianiu standardów opieki oraz bieżąca aktualizacja tych informacji w systemie. Jednocześnie to na podmiotach prowadzących instytucje opieki spoczywa obowiązek systematycznego monitorowania wdrażania standardów, zgodnie z § 8 Rozporządzenia.

Skuteczne wykorzystanie systemu teleinformatycznego w kontekście standardów opieki przyczyni się do podniesienia jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, co jest głównym celem wprowadzenia standardów niezbędnych.

8

Materiały pomocnicze do kontroli standardów niezbędnych

Materiały pomocnicze obejmują propozycje dokumentów i formularzy przeznaczonych do przeprowadzania kontroli w instytucjach sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3. Są to:

8.1. Propozycja treści informacji wysyłanej podmiotom prowadzącym żłobki, kluby dziecięce i dziennym opiekunom w związku z obowiązkiem informacyjnym gminy

Ustawowy obowiązek informacyjny wynikający z art. 82 Ustawy „Aktywny rodzic” jest formalnym wymogiem, ale przede wszystkim okazją do budowania partnerskiej relacji z instytucjami opieki działającymi na terenie gminy. Przekazanie kompleksowej informacji na wczesnym etapie wdrażania standardów pomoże podmiotom w terminowym i prawidłowym dostosowaniu się do zmian, co przełoży się na wyższą jakość opieki nad dziećmi.

Zamieszczona poniżej propozycja treści informacyjnej zawiera niezbędne elementy, które należy przekazać podmiotom prowadzącym, uwzględniając zarówno wymogi formalne, jak i aspekt praktyczny związany z dostępnymi formami wsparcia.

8.2. Tabela standardów niezbędnych ze zintegrowaną numeracją

W celu usprawnienia procesu wdrażania i kontroli standardów niezbędnych wprowadzono system zintegrowanej numeracji standardów określonych w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia. Ponumerowane standardy mogą stanowić materiał roboczy w pracy przy ich wdrażaniu.

8.3. Propozycja zawiadomienia o planowanej kontroli

Dokument służy poinformowaniu instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 o zakresie, podstawach prawnych i planowanym przebiegu kontroli realizacji standardów niezbędnych, zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3. Zawiadomienie zawiera istotne informacje o kontroli, takie jak jej zakres, terminy oraz wymagana dokumentacja. Weryfikacja dotyczy spełniania standardów niezbędnych w czterech obszarach określonych w § 4 Rozporządzenia: pracy z dziećmi, organizacji pracy personelu, współpracy z rodzicami oraz monitorowania wdrażania standardów. Dokument ma na celu zapewnienie transparentności działań administracyjnych, zgodnie z art. 8 KPA, oraz umożliwienie instytucjom odpowiedniego przygotowania do kontroli. Informacje w nim zawarte mogą być wykorzystane jako wskazówki przy tworzeniu lokalnych procedur nadzoru administracyjnego.

8.4. Propozycja notatki raportowej z kontroli standardów niezbędnych

Notatka raportowa stanowi istotne narzędzie pomocnicze przy dokumentowaniu wyników kontroli spełniania standardów niezbędnych opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3. Jej celem jest zapewnienie przejrzystego i uporządkowanego podsumowania ustaleń kontroli, co wspiera zasadę transparentności działań administracyjnych oraz realizację prawa do informacji, wynikającego z art. 8 KPA, który nakłada na organy administracji publicznej obowiązek prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie do władzy publicznej. Notatka umożliwia kontrolowanemu podmiotowi pełne zrozumienie przebiegu i wyników kontroli, a także stanowi materiał roboczo-analityczny dla organu nadzorczego przy podejmowaniu dalszych decyzji administracyjnych.

8.5. Propozycja zestawienia uwzględnienia standardów niezbędnych

8.6. Propozycja zaświadczenia o uwzględnianiu standardów niezbędnych

Materiały zostały przygotowane z myślą o zapewnieniu jednolitych i transparentnych procedur kontrolnych, przy jednoczesnym poszanowaniu różnorodności form i metod opieki stosowanych przez poszczególne instytucje opieki. Wszystkie materiały pomocnicze w wersjach word i pdf są dostępne na stronie

→ <https://najmlodsi.pl/strefa-wiedzy/>.

Propozycja informacji dla podmiotów prowadzących instytucje opieki

Szanowni Państwo,

działając na podstawie art. 82 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka („Aktywny rodzic”), przekazujemy istotne informacje dotyczące zmian w zasadach funkcjonowania żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów.

I. Nowe obowiązki w zakresie standardów opieki

1. Rozporządzenie w sprawie standardów opieki
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wydało Rozporządzenie z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. 2024 poz. 1882), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.
2. Obowiązek spełniania standardów niezbędnych
Wszystkie instytucje opieki (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) mają obowiązek uwzględniania standardów niezbędnych określonych w Załączniku nr 1 do ww. Rozporządzenia od 1 stycznia 2026 r.
3. Obowiązek złożenia oświadczenia
Zgodnie z art. 76 ust. 1 i art. 77 ust. 1 Ustawy „Aktywny rodzic” wszystkie podmioty prowadzące instytucje opieki mają obowiązek złożenia wniosku zawierającego oświadczenie o spełnianiu standardów niezbędnych do dnia 28 lutego 2026 r.
4. Zwolnienie z opłaty
Złożenie wniosku o zmianę danych w zakresie standardów niezbędnych nie podlega opłacie (art. 76 ust. 2 i art. 77 ust. 2 ustawy).

II. Dostępne wsparcie dla podmiotów wprowadzających standardy opieki

W ramach projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024–2026” w każdym województwie działają Wojewódzcy Liderzy Akademii Wsparcia (WLAW), a na poziomie krajowym funkcjonuje Krajowy Lider Akademii Wsparcia (KLAW) – Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego.

Bezpłatne wsparcie dostępne dla Państwa:

1. Wojewódzcy Liderzy Akademii Wsparcia (WLAW)
W województwie mazowieckim funkcję WLAW pełni [nazwa organizacji], oferując:
 - bezpłatne szkolenia i warsztaty dotyczące wdrażania standardów;
 - indywidualne konsultacje i doradztwo dla instytucji;
 - materiały metodyczne i praktyczne narzędzia;
 - dane kontaktowe: [telefon, email, strona internetowa].
2. Krajowy Lider Akademii Wsparcia (KLAW)
Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego prowadzi portal
→ www.najmlodsi.pl, gdzie dostępne są:
 - poradnik do Rozporządzenia wyjaśniający poszczególne standardy;
 - podręczniki wdrażania standardów (dla dyrektorów, opiekunów, dziennych opiekunów);
 - wzory dokumentacji i materiały metodyczne;
 - odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

III. Harmonogram działań

1. Do 31 grudnia 2025 r. – zapoznanie się z wymaganiami Rozporządzenia i przygotowanie niezbędnej dokumentacji
2. Od 1 stycznia 2026 r. – obowiązek uwzględniania wszystkich standardów niezbędnych
3. Do 28 lutego 2026 r. – złożenie wniosku zawierającego oświadczenie o spełnianiu standardów niezbędnych
4. Do 31 marca 2026 r. – aktualizacja przez gminę danych w rejestrze/wykazie

IV. Materiały informacyjne

Dla ułatwienia przygotowań do wdrożenia standardów niezbędnych udostępniamy:

- komplet materiałów informacyjnych na stronie internetowej gminy: [adres strony];
- wzory dokumentów do pobrania: [link];
- terminy spotkań informacyjnych: [daty i miejsca].

Tabela standardów niezbędnych
wraz ze zintegrowaną numeracją

Na potrzeby niniejszego *Podręcznika* oraz w celu usprawnienia procesu wdrażania i kontroli standardów niezbędnych wprowadzono system zintegrowanej numeracji standardów określonych w Załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.

Każdemu standardowi przypisano numer porządkowy.

- Standardy 1–3 odpowiadają standardom z Tabeli 1 w zakresie pracy z dziećmi (standard 1), organizacji pracy personelu (standard 2) oraz współpracy z rodzicami (standard 3).
- Standardy 4–11 odpowiadają standardom z Tabeli 2 w zakresie pracy z dziećmi.
- Standardy 12–15 odpowiadają standardom z Tabeli 2 w zakresie organizacji pracy personelu.
- Standardy 16–18 odpowiadają standardom z Tabeli 2 w zakresie współpracy personelu z rodzicami.

TABELA 1

Standardy niezbędne w zakresie PRACY Z DZIEĆMI			
STANDARD		SZCZEGÓŁOWY ZAKRES STANDARDU	
NR	OPIS	NR	OPIS
1	Stworzenie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego z uwzględnieniem praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka	1.1	Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny obejmuje zagadnienia metodyczne, w szczególności dotyczące: 1) celów opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych; 2) metod pracy z dziećmi; 3) harmonogramu obejmującego stałe i zmienne elementy dnia; 4) planowanych aktywności
		1.2	Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny: 1) uwzględnia specyfikę instytucji opieki dotyczącą dostępnej przestrzeni, lokalizacji i zasobów; 2) jest akceptowany przez podmiot prowadzący instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 lub podmiot zatrudniający dziennego opiekuna lub dziennego opiekuna prowadzącego działalność na własny rachunek

Standardy niezbędne w zakresie organizacji PRACY PERSONELU

STANDARD		SZCZEGÓŁOWY ZAKRES STANDARDU	
NR	OPIS	NR	OPIS
2	Określenie zasad, procedur i programów dotyczących organizacji pracy personelu	2.1	Określone są procedury przebywania osób dorosłych innych niż personel i rodzice na terenie instytucji opieki
		2.2	Określone są procedury przyjmowania i odbierania dzieci z instytucji opieki
		2.3	Określone są procedury postępowania w przypadku choroby dzieci
		2.4	Sporządzony jest ramowy program adaptacji dzieci uwzględniający aktywny udział rodziców
		2.5	Zapewnione są warunki do swobodnego poruszania się dzieci
		2.6	Zapewnione są warunki do odpoczynku dzieci
		2.7	Zapewnione są warunki do zachowania intymności podczas czynności higienicznych dzieci
		2.8	Zapewnione są warunki do rozwijania samodzielności dzieci w czasie posiłków
		2.9	Zapewnione są warunki do artystycznej ekspresji dzieci
		2.10	Zapewnione są warunki do kontaktu dzieci z naturą
		2.11	Zapewnione są warunki do aktywności edukacyjnych dzieci umożliwiających im poznawanie świata

Standardy niezbędne w zakresie WSPÓŁPRACY PERSONELU Z RODZICAMI

STANDARD		SZCZEGÓŁOWY ZAKRES STANDARDU	
NR	OPIS	NR	OPIS
3	Określenie zasad i procedur służących zapewnieniu efektywnej komunikacji z rodzicami, mającej na celu współdziałanie w zakresie najlepszego interesu dziecka	3.1	Stworzony jest dokument, w którym określone są prawa i obowiązki rodziców oraz instytucji opieki, które zostaną zawarte we wzorze umowy z rodzicami dotyczącej pobytu dziecka w instytucji opieki lub w regulaminie organizacyjnym instytucji opieki
		3.2	Określony jest sposób zbierania przez personel informacji dotyczących istotnych potrzeb, preferencji, nawyków i umiejętności dzieci
		3.3	Określone są zasady bieżącej komunikacji z rodzicami
		3.4	Określony jest system zgłaszania i rozpatrywania uwag, wniosków i skarg rodziców

TABELA 2

Standardy niezbędne w zakresie PRACY Z DZIEĆMI

STANDARD		SZCZEGÓŁOWY ZAKRES STANDARDU	
NR	OPIS	NR	OPIS
4	Respektowanie praw dzieci w codziennej pracy instytucji opieki	4.1	Instytucja opieki stwarza dzieciom warunki do odpoczynku w pomieszczeniu w dwóch różnych formach (w szczególności: odpoczynek na leżaczkach, cicha aktywność na dywanie)
		4.2	Instytucja opieki ma spisaną listę działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych (mycie rąk, toaleta, zmiana pieluchy i inne)
		4.3	Minimum raz w roku personel dokonuje samooceny działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych w sposób ustalony przez instytucję opieki, a wnioski z przeprowadzonej samooceny są dokumentowane
		4.4	Instytucja opieki ma spisaną listę działań personelu wspierających samodzielność dziecka podczas posiłków
		4.5	Personel dokonuje, minimum raz w roku, samooceny działań wspierających autonomię dziecka podczas posiłków, a wnioski z przeprowadzonej samooceny są dokumentowane
5	Budowanie przez personel bezpiecznych, opartych na szacunku relacji z dziećmi	5.1	W instytucji opieki określone są wspólne dla całego personelu sposoby: 1) nawiązywania relacji z dziećmi dające im poczucie bezpieczeństwa; 2) reagowania werbalnie i niewerbalnie na zachowania dzieci; 3) komunikowania dzieciom aktywności w ciągu dnia i zmian z tym związanych
		5.2	Minimum raz w roku personel dokonuje samooceny zadań dotyczących interakcji z dziećmi w sposób ustalony przez instytucję opieki, a wnioski z przeprowadzonej samooceny są dokumentowane
6	Wspieranie u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby	6.1	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktów z innymi osobami
		6.2	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są zawarte aktywności wspierające rozwój autonomii dzieci przez: 1) umożliwienie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących; 2) zwiększanie samodzielności dzieci
		6.3	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są opisane zadania personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie
		6.4	Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny przyjęty przez instytucję opieki przewiduje celebrowanie świąt i innych ważnych wydarzeń

7	Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata	7.1	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci
		7.2	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki zostały zawarte aktywności: 1) myślenie przyczynowo-skutkowe; 2) umiejętność obserwacji i doświadczanie otaczającego świata; 3) używanie określeń dla cech przedmiotów; 4) używanie określeń przestrzennych
8	Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się	8.1	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem: 1) mówienia do dzieci; 2) aktywnego słuchania dzieci; 3) wzbogacania słownictwa dzieci
		8.2	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki zostały zawarte aktywności obejmujące: 1) rozmowy z dziećmi; 2) komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem; 3) aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek
9	Kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów	9.1	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, uwzględniające: 1) rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki; 2) rozwój percepcji zmysłowej dzieci; 3) rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki
		9.2	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki zostały zawarte aktywności wspierające rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym: 1) zabawy angażujące zmysły: wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku; 2) zabawy wspierające rozwój motoryki małej; 3) ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi; 4) zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała; 5) aktywności w zakresie dużej motoryki ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu
10	Zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki	10.1	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom: 1) działania twórcze; 2) dostęp do wytworów kultury
		10.2	W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki zostały zawarte działania personelu zachęcające dzieci do: 1) wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach; 2) wyrażania twórczej ekspresji przez umożliwienie dzieciom wykorzystywania różnorodnych materiałów; 3) poznawania różnych wytworów kultury

11	Praca na podstawie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego	11.1	Personel pracuje z dziećmi, realizując plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny
		11.2	Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny jest rokrocznie analizowany i dostosowywany do możliwości instytucji opieki oraz potrzeb dzieci, które do niej aktualnie uczęszczają

Standardy niezbędne w zakresie organizacji PRACY PERSONELU

STANDARD		SZCZEGÓŁOWY ZAKRES STANDARDU	
NR	OPIS	NR	OPIS
12	Organizacja pracy personelu umożliwiająca podnoszenie kwalifikacji oparta na współpracy, obserwacji i refleksji nad codzienną praktyką	12.1	W instytucji opieki są spisane zasady organizacji pracy, umożliwiające personelowi poza bezpośrednią pracą z dziećmi wykonywanie w ramach czasu pracy takich czynności, jak: 1) udział w wewnętrznych spotkaniach; 2) udział w szkoleniach wewnętrznych lub zewnętrznych; 3) przeprowadzanie samooceny swojej pracy; 4) omawianie i planowanie pracy w ramach planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego; 5) komunikowanie się z rodzicami; 6) monitorowanie rozwoju dziecka zgodnie z ustalonym w instytucji opieki systemem
		12.2	W instytucji opieki jest spisana procedura wdrażania nowych pracowników
		12.3	W instytucji opieki jest opisany sposób nadzoru realizacji planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego, uwzględniający: 1) obserwacje zajęć z dziećmi; 2) przekazywanie personelowi informacji zwrotnej na temat pracy z dziećmi; 3) samoocenę pracy personelu z wykorzystaniem przygotowanych arkuszy lub kwestionariuszy
		12.4	W instytucji opieki jest opracowany system organizacji i realizacji szkoleń wewnętrznych lub zewnętrznych realizowany w wymiarze min. 10 godzin zegarowych rocznie, obejmujący: 1) zasady doboru tematyki szkoleniowej; 2) zasady uczestnictwa personelu w szkoleniach
		12.5	W instytucji opieki jest opracowany system wewnętrznej komunikacji zawierający: 1) zasady etyczne w relacjach personel – personel; 2) ustaloną drogę rozwiązywania konfliktów między personelem; 3) sposoby wzajemnej wymiany informacji na temat pracy

13	Dbałość personelu o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci	13.1	Personel podpisał zobowiązanie do respektowania kodeksu etycznego
		13.2	Personel jest zapoznany z: 1) procedurami przyjmowania i wydawania dzieci oraz zasadami obecności osób trzecich na terenie instytucji opieki; 2) procedurami ochrony danych osobowych i wizerunku dzieci; 3) procedurami zapobiegania wypadkom i postępowania w sytuacji wypadku; 4) zasadami postępowania w przypadku choroby dziecka
		13.3	W instytucji opieki są powszechnie dostępne informacje o sposobach zgłaszania przemocy i innych zachowań niepożądanych
		13.4	W instytucji opieki tworzony jest i konsultowany z rodzicami indywidualny program pobytu dzieci o specjalnych potrzebach uwzględniający ich możliwości
		13.5	W planie dnia jest codzienne wychodzenie z dziećmi na zewnątrz. W wyjątkowych sytuacjach związanych z wysokim poziomem smogu lub niedogodnymi warunkami atmosferycznymi dzieciom proponuje się inne aktywności
14	Aranżowanie przestrzeni w sposób estetyczny i spójny z planem opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym	14.1	Przestrzeń w instytucji opieki jest zorganizowana w sposób umożliwiający wydzielenie co najmniej trzech spośród poniższych stref zainteresowań dla dzieci: 1) strefa wspólnego czytania; 2) strefa zabaw konstrukcyjnych; 3) strefa zabaw ruchowych; 4) strefa zabaw plastycznych; 5) strefa zabaw z wodą i piaskiem; 6) strefa zabaw tematycznych; 7) strefa zabaw muzycznych
		14.2	W instytucji opieki przestrzeń zorganizowana jest w sposób wspierający autonomię dziecka, w szczególności: 1) pojemniki z materiałami i zabawkami są oznakowane w sposób zrozumiały dla dzieci; 2) materiały i zabawki są usytuowane na wysokości dostępnej dla dzieci; 3) każde dziecko ma miejsce do przechowywania swoich rzeczy oznaczone w sposób widoczny i zrozumiały dla dziecka
		14.3	W pomieszczeniach, w których przebywają dzieci, zawsze dostępna jest dla nich woda do picia w każdym momencie w ciągu dnia
		14.4	W pomieszczeniach dla dzieci nie używa się muzyki lub radia jako stałego tła akustycznego
		14.5	Wśród materiałów dostępnych dla dzieci w pomieszczeniach i na zewnątrz znajdują się naturalne materiały i przedmioty codziennego użytku
15	Adaptacja dzieci odbywająca się w sposób dostosowany do ich indywidualnych potrzeb	15.1	Wśród personelu są wyznaczone osoby odpowiedzialne za realizację etapów procesu adaptacji: 1) zapoznanie rodziców z zasadami i procedurami, zanim dziecko zacznie uczęszczać do instytucji opieki, w tym o konieczności towarzyszenia dziecku przez bliską osobę dorosłą w czasie adaptacji; 2) poinformowanie rodziców, w jaki sposób mogą przygotować dziecko do uczęszczania do instytucji opieki; 3) zebranie informacji na temat przyzwyczajień i potrzeb dziecka, towarzyszących codziennym czynnościom

Standardy niezbędne w zakresie WSPÓŁPRACY PERSONELU Z RODZICAMI

STANDARD		SZCZEGÓŁOWY ZAKRES STANDARDU	
NR	OPIS	NR	OPIS
16	Współpraca personelu i rodziców oparta na wzajemnym szacunku i otwartości w celu kształtowania spójnego środowiska rozwoju dzieci	16.1	Instytucja opieki ma określony system informowania rodziców o realizacji planu opiekuńczo--wychowawczo-edukacyjnego za pomocą przynajmniej jednego kanału informacji
		16.2	Personel organizuje spotkania grupowe z rodzicami minimum raz do roku
		16.3	Rodzice są informowani o planowanych spotkaniach (indywidualnych i grupowych) z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem
		16.4	Określony jest sposób umożliwiający rodzicom składanie wniosków, uwag lub skarg
		16.5	Co najmniej raz w roku jest dokonywane badanie satysfakcji rodziców dotyczące panującej atmosfery i relacji rodziców z personelem instytucji opieki
		16.6	Wyniki badania satysfakcji rodziców są uwzględniane w modyfikacji pracy instytucji opieki
		16.7	Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny podlega konsultacjom z rodzicami dzieci, a w przypadku gdy w żłobku lub klubie dziecięcym została utworzona rada rodziców – z tą radą
17	Tworzenie warunków umożliwiających rodzicom włączanie się w życie instytucji opieki	17.1	W instytucji opieki jest spisana lista spraw, w których decyzje są konsultowane z rodzicami lub radą rodziców, oraz spraw, w których decyzje są podejmowane wspólnie z rodzicami
		17.2	Są określone co najmniej trzy formy uczestnictwa rodziców w życiu instytucji opieki
		17.3	Rodzice mają miejsce, w którym mogą zostawiać informacje dla innych rodziców
		17.4	Są określone zasady przebywania rodziców na terenie instytucji opieki, obejmujące zasady poruszania się rodziców w pomieszczeniach i na zewnątrz
18	Tworzenie warunków umożliwiających rodzicom podnoszenie kompetencji rodzicielskich	18.1	Instytucja opieki udostępnia rodzicom materiały edukacyjne w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ochrony ich przed przemocą i wykorzystywaniem
		18.2	Instytucja opieki udostępnia rodzicom materiały informacyjne dotyczące standardów ochrony małoletnich
		18.3	Instytucja opieki wspiera rodziców w nawiązaniu kontaktów ze specjalistami spoza placówki
		18.4	Instytucja opieki udostępnia rodzicom inne niż wskazane powyżej materiały dotyczące różnych aspektów rozwoju dzieci

Propozycja zawiadomienia o planowanej kontroli

[Logo Urzędu] [Pieczęć nagłówkowa]

Znak sprawy: [numer]

[Miejscowość], dnia [data]

[Nazwa instytucji opieki]

[Adres instytucji opieki]

Na podstawie art. 54 w związku z art. 6c ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.) oraz § 1 i § 4–9 i Załącznika nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882) zawiadamiam o planowanej kontroli w Państwa instytucji.

1. Przedmiot kontroli

Kontrola obejmuje sprawdzenie realizacji obowiązkowych standardów niezbędnych, wynikających z Załącznika nr 1 (Tabela 1 i Tabela 2) do Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. (Dz. U. 2024 poz. 1882).

Kontrola dotyczy czterech obszarów określonych w § 4 Rozporządzenia:

1. praca z dziećmi;
2. organizacja pracy personelu;
3. współpraca personelu z rodzicami;
4. systematyczne monitorowanie wdrażania standardów w ww. obszarach.

Weryfikacji podlegają wszystkie standardy niezbędne wskazane w Załączniku nr 1, których spełnianie jest obowiązkiem każdego podmiotu prowadzącego instytucję opieki nad dziećmi do lat 3.

2. Cel kontroli

Celem kontroli jest ustalenie zgodności prowadzenia instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 z obowiązującymi przepisami prawa w zakresie spełniania standardów niezbędnych wskazanych w Rozporządzeniu, ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) istnienia i stosowania dokumentów, procedur i rozwiązań organizacyjnych wymaganych w obszarach określonych w § 4 Rozporządzenia;
- 2) realizacji obowiązku systematycznego monitorowania wdrażania tych standardów, zgodnie z § 8 ww. Rozporządzenia.

Kontrola jest kluczowym działaniem weryfikacyjnym w ramach nadzoru sprawowanego na podstawie art. 54 ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3 i ma charakter administracyjno-prawny.

3. Termin przeprowadzenia kontroli

Kontrola zostanie przeprowadzona w dniu [dd.mm.rrrr], w godzinach pracy instytucji opieki. Przewidywany czas trwania kontroli: 6–8 godzin.

4. Skład zespołu kontrolującego

1. [Imię i nazwisko] – kierownik zespołu kontrolującego
2. [Imię i nazwisko] – członek zespołu kontrolującego

W celu sprawnego przeprowadzenia kontroli wraz z niniejszym zawiadomieniem przekazujemy Karty sprawdzające, które stanowią narzędzie przygotowania do kontroli oraz jej przeprowadzenia. Prosimy o wypełnienie przez Państwa pola „Informacje od prowadzącego instytucję” przy każdym standardzie, wskazując w nim:

- konkretne dokumenty potwierdzające uwzględnianie danego standardu (np. Plan OWE, procedury, regulaminy – z odniesieniem do miejsc w tych dokumentach);
- rozwiązania organizacyjne wdrożone w celu realizacji standardu;
- inne działania i praktyki potwierdzające spełnianie wymagań;
- ewentualne wyjaśnienia dotyczące specyfiki realizacji danego standardu w Państwa instytucji.

Wypełnione Karty sprawdzające prosimy odesłać w formie elektronicznej na adres [adres e-mail] lub w formie papierowej na adres [adres korespondencyjny urzędu] w terminie do dnia [data – co najmniej 3 dni przed planowaną kontrolą].

Przebieg kontroli

Kontrola będzie obejmować:

- weryfikację istnienia wymaganych zapisów w dokumentacji instytucji, zgodnie z zakresem określonym w Rozporządzeniu;
- oględziny przestrzeni instytucji w zakresie zgodności z wymaganiami organizacyjnymi;
- wypełnienie listy kontrolnej obejmującej wszystkie obowiązujące standardy niezbędne;
- omówienie ustaleń z kierownictwem/podmiotem prowadzącym instytucję opieki oraz wskazanie ewentualnych braków formalnych.

W przypadku pytań lub wątpliwości dotyczących zakresu lub przebiegu kontroli proszę o kontakt z [imię i nazwisko] pod numerem telefonu [numer] lub adresem e-mail [adres].

Z poważaniem,

[Imię i nazwisko] [Stanowisko]

[Podpis]

8.4

Propozycja notatki raportowej z kontroli spełniania standardów niezbędnych

Podstawę prawną przeprowadzenia kontroli stanowią:

- art. 54 ust. 1 i ust. 2 pkt 4, art. 55 ust. 2 pkt 5, art. 57 ust. 1 pkt 1, art. 27 ust. 4 pkt 9a, art. 35 ust. 1 pkt 2 lit. a, art. 46 ust. 2 pkt 7a, art. 6c oraz art. 6d ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.);
- § 1, § 3, § 4, § 5, § 6, § 7, § 8, § 9 oraz Załącznik nr 1 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2024 r. poz. 1882).

Przedmiotem kontroli była ocena zgodności realizowanych działań z wymaganiami określonymi w Tabeli 1 i Tabeli 2 Załącznika nr 1 do ww. Rozporządzenia oraz obowiązków wynikających z Ustawy w zakresie uwzględniania i aktualizacji informacji o standardach niezbędnych opieki.

Forma opieki objęta kontrolą ☐ żłobek ☐ klub dziecięcy ☐ dzienny opiekun (samodzielny) ☐ podmiot zatrudniający dziennego opiekuna

I. INFORMACJE PODSTAWOWE:

Data kontroli: _____ Miejsce kontroli: _____

1. Osoby przeprowadzające kontrolę:

I. _____ [imię, nazwisko, stanowisko]

II. _____ [imię, nazwisko, stanowisko]

2. Kontrolowana instytucja: Nazwa: _____

Adres: _____ Forma organizacyjna:

☐ żłobek ☐ klub dziecięcy ☐ dzienny opiekun ☐ podmiot prowadzący:

_____ Osoba kierująca instytucją: _____

Osoby uczestniczące w kontroli ze strony instytucji: _____

II. PRZEBIEG KONTROLI:

1. Godzina rozpoczęcia: _____ Godzina zakończenia: _____

2. Dokumenty/materiały poddane weryfikacji: a) _____

b) _____ c) _____

3. Pomieszczenia/przestrzenie objęte kontrolą: a) _____

b) _____ c) _____

III. ZAKRES KONTROLI

Kontrola objęła ocenę zgodności z przepisami standardów obowiązujących w trakcie prowadzenia instytucji opieki. Weryfikacja przeprowadzona została na podstawie:

- weryfikacji dokumentacji dotyczącej wdrożenia i monitorowania standardów;
- obserwacji funkcjonowania instytucji;
- rozmowy z kierownictwem placówki/podmiotem prowadzącym instytucję opieki;
- oceny warunków lokalowych oraz organizacji pracy instytucji.

Weryfikacji podlegały standardy niezbędne określone w Tabeli 1 i Tabeli 2 Załącznika nr 1 do Rozporządzenia, w podziale na cztery obszary:

- praca z dziećmi – obejmująca planowanie i realizację działań opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych, wspierających rozwój dzieci;
- organizacja pracy personelu – w tym zasady wdrażania, wspierania i doskonalenia kadry;
- współpraca personelu z rodzicami – w zakresie komunikacji i uczestnictwa rodziców;
- monitorowanie wdrażania standardów – obejmujące obowiązek systematycznej weryfikacji oraz dokumentowania stopnia realizacji standardów.

Celem kontroli było ustalenie, czy podmiot realizuje obowiązki w zakresie uwzględniania i monitorowania standardów określonych w przepisach prawa.

Dodatkowo weryfikacji podlegało prowadzenie systematycznego monitorowania wdrażania standardów niezbędnych, zgodnie z § 8 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882).

IV. WYNIKI KONTROLI

Na podstawie przeprowadzonej kontroli dokonano oceny realizacji obowiązków wynikających z:

- art. 6d ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.);
- art. 27 ust. 4 pkt 9a ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;
- art. 54 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;
- art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;
- § 3 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. 2024 poz. 1882);
- § 8 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.

Kontrola potwierdziła, że podmiot prowadzący instytucję [niepotrzebne skreślić]:

- złożył/nie złożył oświadczenie/a o uwzględnianiu standardów niezbędnych zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 2 lit. a lub art. 47a pkt 2 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;
- uwzględnia/nie uwzględnia standardy/ów niezbędne/ych opieki określone/ych w Tabeli 1 i 2 Załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3;
- realizuje/nie realizuje obowiązek/ku systematycznej weryfikacji wdrożenia standardów zgodnie z § 8 Rozporządzenia w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3;
- prowadzi/nie prowadzi dokumentację/i potwierdzającą/ej uwzględnianie oraz monitorowanie standardów, zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.

W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono naruszeń/stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: [wskazać zakres nieprawidłowości]. Podmiot prowadzący instytucję zobowiązany jest do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w terminie: [wskazać termin].

V. PODPISY

Osoby przeprowadzające kontrolę: Osoba/y reprezentująca/ce instytucję:

1. _____ 1. _____

2. _____ 2. _____

Miejscowość, data: _____

8.5

Propozycja zestawienia spełniania standardów niezbędnych

Arkusz służy do zestawienia informacji o uwzględnieniu przez instytucję wszystkich niezbędnych standardów opieki nad dziećmi do lat 3. Osoba realizująca nadzór powinna zaznaczyć odpowiednią opcję dla każdego standardu, określając, czy został on spełniony. W przypadku oznaczenia „Nie” należy zamieścić krótki komentarz dotyczący braków i ustalonych działań korygujących. Komentarz powinien zawierać odniesienia do „Notatek organu nadzoru” na Kartach sprawdzających.

PRZYKŁAD

I. OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI			
Nr standardu	Nazwa standardu	TAK/ NIE	Uwagi/działania korygujące
1	Stworzenie Planu OWE z uwzględnieniem praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka	☐ Tak ☐ Nie	Np. uwagi do pyt. 7 – zgodnie z Listą sprawdzającą
4	Respektowanie praw dzieci w codziennej pracy instytucji opieki	☐ Tak ☐ Nie	

ZESTAWIENIE SPEŁNIANIA STANDARDÓW NIEZBĘDNYCH

I. OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI

Nr standardu	Nazwa standardu	TAK/ NIE	Uwagi/działania korygujące
1	Stworzenie Planu OWE z uwzględnieniem praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka	☐ Tak ☐ Nie	
4	Respektowanie praw dzieci w codziennej pracy instytucji opieki	☐ Tak ☐ Nie	
5	Budowanie przez personel bezpiecznych, opartych na szacunku relacji z dziećmi	☐ Tak ☐ Nie	
6	Wspieranie u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby	☐ Tak ☐ Nie	
7	Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania	☐ Tak ☐ Nie	
8	Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się	☐ Tak ☐ Nie	
9	Kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów	☐ Tak ☐ Nie	
10	Zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki	☐ Tak ☐ Nie	
11	Praca na podstawie Planu OWE	☐ Tak ☐ Nie	

II. OBSZAR PRACY PERSONELU

Nr standardu	Nazwa standardu	TAK/ NIE	Uwagi/działania korygujące
2	Określenie zasad, procedur i programów dotyczących organizacji pracy personelu	☐ Tak ☐ Nie	
12	Organizacja pracy personelu umożliwiająca podnoszenie kwalifikacji oparta na współpracy, obserwacji i refleksji nad codzienną praktyką	☐ Tak ☐ Nie	
13	Dbłość personelu o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci	☐ Tak ☐ Nie	
14	Aranżowanie przestrzeni w sposób estetyczny i spójny z Planem OWE	☐ Tak ☐ Nie	
15	Adaptacja dzieci odbywająca się w sposób dostosowany do ich indywidualnych potrzeb	☐ Tak ☐ Nie	

III. OBSZAR WSPÓŁPRACY PERSONELU Z RODZICAMI

Nr standardu	Nazwa standardu	TAK/ NIE	Uwagi/działania korygujące
3	Określenie zasad i procedur służących zapewnieniu efektywnej komunikacji z rodzicami, mającej na celu współdziałanie w zakresie najlepszego interesu dziecka	☐ Tak ☐ Nie	
16	Współpraca personelu i rodziców oparta na wzajemnym szacunku i otwartości w celu kształtowania spójnego środowiska rozwoju dzieci	☐ Tak ☐ Nie	
17	Tworzenie warunków umożliwiających rodzicom włączanie się w życie instytucji opieki	☐ Tak ☐ Nie	
18	Tworzenie warunków umożliwiających rodzicom podnoszenie kompetencji rodzicielskich	☐ Tak ☐ Nie	

PODSUMOWANIE:

1. Praca z dziećmi (§ 5, § 6 Rozporządzenia)

Instytucja spełnia wymagania w zakresie pracy z dziećmi, obejmujące opracowanie i realizację planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego, uwzględniającego prawa dziecka oraz zapewniającego warunki do rozwoju i bezpieczeństwa.

Zweryfikowano i spełnia wymagania ☐

Obszar wymaga działań korygujących w zakresie: _____

Zakres działań korygujących i termin wdrożenia: _____

2. Organizacja pracy personelu (§ 5, § 6 Rozporządzenia)

Instytucja spełnia wymagania dotyczące organizacji pracy personelu, obejmujące określenie zasad, procedur i programów pracy kadry, zapewniających skuteczne realizowanie standardów opieki i bezpieczeństwa.

Zweryfikowano i spełnia wymagania ☐

Obszar wymaga działań korygujących w zakresie: _____

Zakres działań korygujących i termin wdrożenia: _____

3. Współpraca personelu z rodzicami (§ 5, § 6 Rozporządzenia)

Instytucja posiada zasady i procedury zapewniające efektywną komunikację z rodzicami, umożliwiającą ich aktywny udział w procesie wychowawczym dzieci oraz wymianę informacji na temat ich rozwoju.

Zweryfikowano i spełnia wymagania ☐

Obszar wymaga działań korygujących w zakresie: _____

Zakres działań korygujących i termin wdrożenia: _____

4. Monitorowanie wdrażania standardów (§ 4, § 8 Rozporządzenia)

Podmiot prowadzący instytucję prowadzi systematyczne monitorowanie wdrażania standardów, dokumentuje wyniki oraz podejmuje działania na rzecz zapewnienia ich zgodności z przepisami.

Zweryfikowano i spełnia wymagania ☐

Obszar wymaga działań korygujących w zakresie: _____

Zakres działań korygujących i termin wdrożenia: _____

8.6

Propozycja zaświadczenia o spełnianiu standardów niezbędnych

Rekomendujemy kolejne narzędzie wspierające wdrażanie standardów opieki na terenie gminy, a także promowanie tych instytucji, które aktywnie realizują wymagania ustawowe i Rozporządzenia. Dotyczy ono możliwości wydawania przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta zaświadczeń o pozytywnym wyniku kontroli standardów niezbędnych.

Podstawa prawna wydawania zaświadczeń

Wydawanie zaświadczeń o pozytywnym wyniku kontroli uwzględniania standardów niezbędnych powinno odbywać się zgodnie z przepisami art. 217–220 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 572).

Zgodnie z art. 217 § 1 KPA organ administracji publicznej wydaje zaświadczenie na żądanie osoby ubiegającej się o zaświadczenie. Oznacza to, że zaświadczenie o pozytywnym wyniku kontroli standardów niezbędnych może być wydane wyłącznie na wniosek podmiotu prowadzącego instytucję opieki.

Zaświadczenie może być wydane, jeśli spełniona jest jedna z przesłanek wymienionych w art. 217 § 2 KPA:

1. Urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego wymaga przepis prawa
lub
2. Osoba ubiega się o zaświadczenie ze względu na swój interes prawny w urzędowym potwierdzeniu określonych faktów lub stanu prawnego.

W przypadku zaświadczenia o pozytywnym wyniku kontroli standardów niezbędnych podmiot prowadzący instytucję opieki posiada interes prawny polegający na możliwości potwierdzenia zgodności prowadzonej działalności z obowiązującymi przepisami prawa.

Procedura wydawania zaświadczenia

1. Złożenie wniosku przez podmiot zainteresowany

- Podmiot prowadzący instytucję opieki, która przeszła kontrolę z wynikiem pozytywnym, składa pisemny wniosek o wydanie zaświadczenia.
- Wniosek powinien zawierać dane identyfikujące instytucję opieki oraz wskazanie zakresu żadanego zaświadczenia.
- Wzór wniosku jest zamieszczony na s. 91 niniejszego *Podręcznika*.

2. Weryfikacja możliwości wydania zaświadczenia

- Organ sprawdza, czy kontrola została przeprowadzona i zakończyła się wynikiem pozytywnym.
- Zgodnie z art. 218 § 1 KPA organ wykorzystuje dokumentację z przeprowadzonej kontroli.

3. Wydanie zaświadczenia lub odmowa

- Zaświadczenie powinno być wydane bez zbędnej zwłoki, nie później niż w terminie 7 dni, zgodnie z art. 217 § 3 KPA.
- W przypadku odmowy wydania zaświadczenia organ wydaje postanowienie, na które służy zażalenie (art. 219 KPA).

4. Zawartość zaświadczenia

- Zaświadczenie powinno zawierać oznaczenie organu, datę wydania, podstawę prawną, dane podmiotu, którego dotyczy, oraz potwierdzenie faktu pozytywnego wyniku kontroli standardów niezbędnych.
- Wzór zaświadczenia zamieszczono na s. 92 niniejszego *Podręcznika*.

Ewidencja wydanych zaświadczeń

Gmina powinna prowadzić ewidencję wydanych zaświadczeń, zawierającą datę ich wystawienia, termin ważności oraz dane instytucji, której dokument dotyczy. Rekomenduje się również publikowanie na stronie internetowej gminy wykazu instytucji, które uzyskały zaświadczenie o pozytywnym wyniku kontroli, co sprzyja przejrzystości działań administracyjnych i budowaniu zaufania społecznego.

Znaczenie dokumentu

Zaświadczenie o pozytywnym wyniku kontroli spełniania standardów niezbędnych odgrywa istotną rolę informacyjną i dokumentacyjną. Może być wykorzystywane przez instytucję opieki w komunikacji z rodzicami oraz jako element budowania wizerunku instytucji przestrzegającej wysokich standardów jakości opieki.

Funkcja dokumentacyjna

Zaświadczenie o pozytywnym wyniku kontroli stanowi formalne potwierdzenie spełnienia przez instytucję opieki wszystkich 18 standardów niezbędnych określonych w przepisach prawa. Może być wykorzystywane jako część dokumentacji instytucjonalnej, m.in. w toku postępowań związanych z uzyskaniem dotacji, uczestnictwem w konkursach grantowych, procesach ewaluacyjnych lub przy sporządzaniu raportów z działalności.

Funkcja informacyjna i społeczna

Dokument pełni istotną funkcję w komunikacji z rodzicami i opiekunami dzieci, którzy oczekują rzetelnych informacji na temat poziomu opieki zapewnianego przez instytucję. Zaświadczenie może wspierać decyzje rodziców o wyborze instytucji opieki, a jego publiczne udostępnianie przez gminę – np. w formie wykazu na stronie internetowej – buduje zaufanie do lokalnego systemu opieki oraz promuje transparentność działań administracyjnych.

Funkcja porządkująca i nadzorcza

Zaświadczenie wspiera organizację pracy gminy w zakresie nadzoru nad instytucjami opieki. Stanowi udokumentowany efekt przeprowadzonej kontroli i może być podstawą do planowania kolejnych działań nadzorczych oraz wspierających. Wprowadza również jednolite kryteria oceny zgodności instytucji z wymaganiami prawnymi, co sprzyja ujednoliceniu praktyk oraz ułatwia monitorowanie wdrażania standardów.

Funkcja promująca jakość

Wydanie dokumentu zaświadcza, że dana instytucja nie tylko spełnia podstawowe wymogi ustawowe, lecz także aktywnie wdraża dobre praktyki w opiece nad dziećmi. W ten sposób staje się ona placówką referencyjną w lokalnym systemie opieki. Możliwość publicznego posługiwania się takim dokumentem (np. w komunikacji z rodzicami, na stronie internetowej, w materiałach promocyjnych) działa zachęcająco zarówno wobec innych instytucji, jak i wobec organów gminnych, by systematycznie prowadzić procesy nadzoru.

Funkcja wspierająca równość dostępu i przejrzystość

Wydawanie zaświadczeń według jednolitych zasad dla wszystkich instytucji – niezależnie od ich formy organizacyjnej – wspiera realizację zasady równego traktowania w zakresie nadzoru nad jakością opieki. Takie podejście ogranicza ryzyko nierównego traktowania podmiotów publicznych i niepublicznych oraz przyczynia się do wzmocnienia przejrzystości działań administracyjnych. Zgodnie z art. 6d ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 wszystkie instytucje zobowiązane są do uwzględniania standardów niezbędnych, co uzasadnia równy dostęp do procesu kontroli oraz możliwości uzyskania zaświadczenia.

Propozycja wzoru wniosku o wydanie zaświadczenia o pozytywnym wyniku kontroli

[Nazwa/pieczęć wnioskodawcy] [Miejscowość, data] _____

Wójt/Burmistrz/Prezydent Miasta _____

[nazwa i adres organu]

Na podstawie art. 217 § 1 i § 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 572), w związku z art. 54 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.), zwracam się z wnioskiem o wydanie zaświadczenia potwierdzającego pozytywny wynik kontroli spełniania standardów niezbędnych przez prowadzoną przez [nazwa organu prowadzącego] instytucję opieki.

DANE INSTYTUCJI OPIEKI:

Nazwa instytucji: _____

Adres: _____

Numer wpisu do rejestru: _____

Forma organizacyjna [proszę zaznaczyć]:

[] żłobek [] klub dziecięcy [] dzienny opiekun

DANE OSOBY REPREZENTUJĄCEJ ORGAN PROWADZĄCY:

Imię i nazwisko: _____

Stanowisko/funkcja: _____

Telefon kontaktowy: _____

Adres e-mail: _____

INFORMACJA O KONTROLI: Instytucja została poddana kontroli przeprowadzonej przez przedstawicieli gminy.
Kontrola zakończyła się w dniu: _____

Uzasadnienie interesu prawnego: Zaświadczenie jest niezbędne do potwierdzenia spełniania przez instytucję opieki standardów niezbędnych określonych w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882) i będzie wykorzystane w relacjach z rodzicami oraz w działaniach informacyjnych instytucji.

[podpis osoby uprawnionej do reprezentacji] _____

Propozycja wzoru zaświadczenia o pozytywnym wyniku kontroli

Oznaczenie danych gminy

Znak sprawy: _____ [Miejscowość], dnia _____

ZAŚWIADCZENIE Nr _____

Na podstawie art. 217 § 1 i § 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 572), w związku z art. 54 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.) oraz § 1 i § 4–9 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882)

Wójt/Burmistrz/Prezydent Miasta [nazwa gminy/miasta]

zaświadcza, że:

[Nazwa instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3] wpisana do rejestru pod numerem [numer wpisu], z siedzibą przy ul. [adres]

została poddana kontroli przeprowadzonej przez upoważnionych przedstawicieli gminy w okresie od [data początku kontroli] do [data zakończenia kontroli].

Na dzień zakończenia kontroli instytucja spełnia wszystkie standardy niezbędne określone w Załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia:

- stworzenie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego z uwzględnieniem praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka;
- określenie zasad, procedur i programów dotyczących organizacji pracy personelu;
- określenie zasad i procedur zapewniających efektywną komunikację z rodzicami;
- respektowanie praw dzieci w codziennej pracy instytucji;
- budowanie przez personel relacji opartych na szacunku i bezpieczeństwie;
- wspieranie poczucia przynależności i uważności u dzieci;
- zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania;
- tworzenie warunków do porozumiewania się;
- kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej;
- zapewnienie warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z kulturą;
- praca na podstawie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego;
- organizacja pracy personelu z uwzględnieniem współpracy i podnoszenia kwalifikacji;
- dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci;
- aranżowanie przestrzeni zgodnie z planem i estetyką;
- adaptacja dzieci dostosowana do indywidualnych potrzeb;

- współpraca personelu i rodziców oparta na szacunku;
- tworzenie warunków do zaangażowania rodziców;
- tworzenie warunków do zaangażowania rodziców.

Nazwa instytucji: _____

Adres: _____

Numer wpisu do rejestru: _____

Forma organizacyjna [proszę zaznaczyć]:

☐ żłobek ☐ klub dziecięcy ☐ dzienny opiekun

Na podstawie przeprowadzonej kontroli stwierdza się pozytywny wynik kontroli.

Zaświadczenie wydaje się na wniosek [nazwa podmiotu] złożony w dniu [data złożenia wniosku].

Pouczenie: Zaświadczenie potwierdza stan faktyczny stwierdzony podczas kontroli przeprowadzonej w dniu [data zakończenia kontroli] i obowiązuje do czasu zmiany okoliczności faktycznych mających wpływ na spełnianie standardów niezbędnych.

[Pieczęć urzędowa]

_____ [podpis i pieczęć osoby upoważnionej]

Karty sprawdzające spełnianie standardów niezbędnych w instytucjach dla dzieci do lat 3

Niniejszy suplement przedstawia rekomendowane przez autorów *Podręcznika dla gmin* narzędzie kontrolne dla gmin realizujących nadzór nad instytucjami opieki w zakresie standardów niezbędnych, zgodnie z Rozporządzeniem MRPIPS z dnia 13 grudnia 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1882) oraz ustawą o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, z późn. zm.).

Karty sprawdzające są propozycją fakultatywnego narzędzia zarówno dla urzędników gminnych (usprawniając proces kontroli), jak i dla podmiotów prowadzących instytucje opieki (umożliwiając samoocenę i przygotowanie do kontroli).

Podczas korzystania z kart sprawdzających należy pamiętać, że:

- pytania zawarte w kartach odpowiadają szczegółowym zakresom standardów określonym w Rozporządzeniu;
- każdy standard jest uznawany za spełniony wyłącznie w przypadku pozytywnej weryfikacji wszystkich jego elementów szczegółowych;
- dla każdego pytania wskazano rekomendowane źródła informacji: dokumentację (D), wywiad z personelem (W), dokumentację fotograficzną (F) oraz obserwację własną kontrolującego (O);

- pole „Notatki” to miejsce na wpisanie konkretnych informacji dotyczących realizacji standardu, wskazanie dokumentów potwierdzających jego uwzględnienie, wyjaśnienia dotyczące specyfiki wdrożonych rozwiązań oraz ewentualne uwagi, zalecenia lub terminy usunięcia nieprawidłowości.

Materiały zostały przygotowane z myślą o zapewnieniu jednolitych i transparentnych procedur kontrolnych, przy jednoczesnym poszanowaniu różnorodności form i metod opieki stosowanych przez poszczególne instytucje. Karty sprawdzające mają charakter pomocniczy i stanowią narzędzie wspierające realizację zadań nadzorczych gminy, nie zastępując oficjalnej dokumentacji kontrolnej wymaganej przepisami prawa.

W oficjalnych dokumentach pokontrolnych należy posługiwać się pełną treścią standardów zgodnie z brzmieniem określonym w Rozporządzeniu, nie zaś numerami przypisanymi na potrzeby niniejszego *Podręcznika*. Zastosowany system numeracji ma charakter wyłącznie pomocniczy i służy usprawnieniu procesu kontroli.

Instrukcja

Poniższe Karty sprawdzające służą do weryfikacji, czy dana instytucja spełnia standardy opieki określone w Rozporządzeniu. Lista została przygotowana w formie pytań odpowiadających poszczególnym zakresom standardów niezbędnych.

Karty zostały uporządkowane według Załącznika nr 1 do Rozporządzenia.

1

Część pierwsza – zawiera pytania dotyczące standardów z Tabeli 1 (dla podmiotów zamierzających prowadzić instytucję opieki oraz już funkcjonujących).

2

Część druga – zawiera pytania dotyczące standardów z Tabeli 2 (obowiązujące instytucje już funkcjonujące).

Taki układ czyni narzędzie uniwersalnym:

- dla **nowo powstających instytucji** – weryfikacji podlegają wyłącznie standardy z części pierwszej (Tabela 1);
- dla **istniejących instytucji** – weryfikacji podlegają standardy zarówno z części pierwszej, jak i drugiej (Tabela 1 i Tabela 2).

W każdej części standardy są pogrupowane według trzech obszarów wymienionych w § 4 Rozporządzenia:

- obszar pracy z dziećmi;
- obszar organizacji pracy personelu;
- obszar współpracy personelu z rodzicami.

Karty sprawdzające mają postać tabeli, którą wypełnia najpierw przedstawiciel/ka instytucji (rubryka **Informacje prowadzącego instytucję**), a następnie osoba realizująca kontrolę. Poniżej wyjaśnienie poszczególnych elementów tabeli.

- **Pytanie** – wszystkie pytania są odwzorowaniem szczegółowych zakresów standardów określonych w Rozporządzeniu.
- **Informacje prowadzącego instytucję** – miejsce, gdzie prowadzący instytucję opieki (dyrektor) wpisuje konkretne informacje dotyczące realizacji standardu w swojej instytucji, np. wskazuje dokumenty potwierdzające jego uwzględnienie (np. nazwa dokumentu, numer strony/rozdziału), zamieszcza wyjaśnienia dotyczące specyfiki wdrożonych rozwiązań w instytucji oraz inne istotne dane zebrane podczas weryfikacji lub samokontroli. Pole to służy do zebrania merytorycznych źródeł informacji stanowiących podstawę oceny spełnienia danego standardu.
- **Źródła informacji** – wskazane cztery możliwe źródła weryfikacji standardu: dokumentacja (D), wywiad/rozmowa (W), dokumentacja fotograficzna (F) lub obserwacja bezpośrednia (O), które mogą być wykorzystane zarówno przez instytucję do wykazania spełnienia standardu, jak i przez osobę kontrolującą do jego weryfikacji.
- **Ocena** – pole zawierające wyłącznie dwie możliwości wyboru (Tak/Nie), odzwierciedlające binarny charakter oceny uwzględniania standardu. Zaznaczenie „Tak” potwierdza pełne spełnienie wymogów standardu; zaznaczenie „Nie” wskazuje na braki wymagające uzupełnienia i obliguje do opisania nieprawidłowości w polu „Notatki organu nadzoru”.
- **Notatki organu nadzoru** – miejsce na wpisanie konkretnych informacji, np. dotyczących realizacji standardu, wskazanie dokumentów potwierdzających jego uwzględnienie, wyjaśnienia dotyczącego specyfiki wdrożonych rozwiązań oraz ewentualne uwagi, zalecenia lub terminy usunięcia nieprawidłowości.
- Przedstawiona w Kartach sprawdzających numeracja standardów służy jako narzędzie pomocnicze w procesie kontroli. Wszystkie standardy wymienione w Rozporządzeniu z nadanymi numerami i w formie jednolitej tabeli zostały zamieszczone w Rozdziale 8 (*Materiały pomocnicze...*) niniejszego *Podręcznika dla gmin*.

KARTY SPRAWDZAJĄCE SPEŁNIANIE STANDARDÓW NIEZBĘDNYCH W INSTYTUCJACH DLA DZIECI DO LAT 3

Nazwa instytucji: _____

Adres: _____ Data: _____

1

Część pierwsza: Tabela 1

[STANDARD 1] Stworzenie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego z uwzględnieniem praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka				
OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
1.1 Czy instytucja posiada Plan OWE uwzględniający prawa zawarte w Konwencji o prawach dziecka?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	
1.1.1 Czy Plan OWE zawiera cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	
1.1.2 Czy Plan OWE zawiera metody opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	
1.1.3 Czy Plan OWE zawiera harmonogram obejmujący stałe i zmienne elementy dnia?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	

1.1.4 Czy Plan OWE zawiera planowane aktywności?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
1.2.1 Czy Plan OWE uwzględnia specyfikę instytucji dotyczącą dostępnej przestrzeni, lokalizacji i zasobów?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
1.2.2 Czy Plan OWE jest akceptowany przez podmiot prowadzący instytucję?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
[STANDARD 2]				
Określenie zasad, procedur i programów dotyczących organizacji pracy personelu				
OBSZAR ORGANIZACJI PRACY PERSONELU Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
2.1 Czy określone są procedury przebywania osób dorosłych innych niż personel i rodzice na terenie instytucji opieki?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
2.2 Czy określone są procedury przyjmowania i odbierania dzieci z instytucji opieki?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
2.3 Czy określone są procedury postępowania w przypadku choroby dzieci?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
2.4 Czy sporządzony jest ramowy program adaptacji dzieci uwzględniający aktywny udział rodziców?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
2.5 Czy zapewnione są warunki do swobodnego poruszania się dzieci?		☐ W ☐ O ☐ F	☐ Tak ☐ Nie	
2.6 Czy zapewnione są warunki do odpoczynku dzieci?		☐ W ☐ O ☐ F	☐ Tak ☐ Nie	
2.7 Czy zapewnione są warunki do zachowania intymności podczas czynności higienicznych dzieci?		☐ W ☐ O ☐ F	☐ Tak ☐ Nie	

2.8 Czy zapewnione są warunki do rozwijania samodzielności dzieci w czasie posiłków?		☐ W ☐ O ☐ F	☐ Tak ☐ Nie	
2.9 Czy zapewnione są warunki do artystycznej ekspresji dzieci?		☐ W ☐ O ☐ F	☐ Tak ☐ Nie	
2.10 Czy zapewnione są warunki do kontaktu dzieci z naturą?		☐ W ☐ O ☐ F	☐ Tak ☐ Nie	
2.11 Czy zapewnione są warunki do aktywności edukacyjnych dzieci umożliwiających im poznanie świata?		☐ W ☐ O ☐ F	☐ Tak ☐ Nie	
[STANDARD 3] Określenie zasad i procedur służących zapewnieniu efektywnej komunikacji z rodzicami, mającej na celu współdziałanie w zakresie najlepszego interesu dziecka				
OBSZAR WSPÓŁPRACY PERSONELU Z RODZICAMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
3.1 Czy stworzony jest dokument, w którym określone są prawa i obowiązki rodziców oraz instytucji?		☐ D ☐ W ☐ F		
3.2 Czy określony jest sposób zbierania przez personel informacji dotyczących istotnych potrzeb, preferencji, nawyków i umiejętności dzieci?		☐ D ☐ W ☐ F		
3.3 Czy określone są zasady bieżącej komunikacji z rodzicami?		☐ D ☐ W ☐ F		
3.4 Czy określony jest system zgłaszania i rozpatrywania uwag, wniosków i skarg rodziców?		☐ D ☐ W ☐ F		

2

Część pierwsza: Tabela 2

[STANDARD 4] Respektowanie praw dzieci w codziennej pracy instytucji opieki					
OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru	
4.1 Czy instytucja zapewnia dzieciom możliwość odpoczynku w pomieszczeniu w dwóch różnych formach (np. leżaczki lub cicha aktywność na dywanie)?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div> <div>☐ F</div> <div>☐ O</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>		
4.2 Czy instytucja posiada listę działań personelu wspierających autonomię dzieci w czynnościach higienicznych?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>		
4.3 Czy personel dokonuje samooceny działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych co najmniej raz w roku i wnioski z niej dokumentuje?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>		
4.4 Czy instytucja posiada listę działań personelu wspierających samodzielność dzieci podczas posiłków?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>		
4.5 Czy personel dokonuje samooceny działań wspierających autonomię dziecka podczas posiłków co najmniej raz w roku i wnioski z niej dokumentuje?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>		

[STANDARD 5] Budowanie przez personel bezpiecznych, opartych na szacunku relacji z dziećmi				
OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
5.1 Czy w instytucji określone są wspólne dla całego personelu sposoby: 1) nawiązywania relacji z dziećmi dające im poczucie bezpieczeństwa; 2) reagowania werbalnie i niewerbalnie na zachowania dzieci; 3) komunikowania dzieciom aktywności w ciągu dnia i zmian z tym związanych?		☐ D ☐ W ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	
5.2 Czy personel dokonuje samoceny zadań dotyczących interakcji z dziećmi co najmniej raz w roku i wnioski z niej dokumentuje?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
[STANDARD 6] Wspieranie u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby				
OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
6.1 Czy w Planie OWE są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
6.2 Czy w Planie OWE są zawarte aktywności: 1) umożliwiające dzieciom podejmowanie decyzji w sprawach ich dotyczących; 2) wspierające samodzielność dzieci?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	

[STANDARD 8] Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się				
OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
8.1 Czy w Planie OWE są spisane wskazówki metodyczne dla personelu wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem: 1) mówienia do dzieci; 2) aktywnego słuchania dzieci; 3) wzbogacania słownictwa dzieci?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
8.2 Czy w Planie OWE zostały zawarte aktywności obejmujące: 1) rozmowy z dziećmi; 2) komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem; 3) aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
[STANDARD 9] Kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów				
OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
9.1 Czy w Planie OWE są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, uwzględniające: 1) rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki; 2) rozwój percepcji zmysłowej dzieci; 3) rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki?	Poradnik str. 65-66	☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	

<p>9.2 Czy w Planie OWE zostały zawarte aktywności wspierające rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) zabawy angażujące zmysły: wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku; 2) zabawy wspierające rozwój motoryki małej; 3) ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi; 4) zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała; 5) aktywności w zakresie dużej motoryki ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu? 	<p>Poradnik str. 67-68</p>	<p>☐ D ☐ W</p>	<p>☐ Tak ☐ Nie</p>	
<p>[STANDARD 10] Zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki</p>				
<p>OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie</p>	<p>Informacje prowadzącego instytucję</p>	<p>Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)</p>	<p>Ocena</p>	<p>Notatki organu nadzoru</p>
<p>10.1 Czy w Planie OWE są spisane wskazówki metodyczne dla personelu oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) działania twórcze; 2) dostęp do wytworów kultury? 		<p>☐ D ☐ W</p>	<p>☐ Tak ☐ Nie</p>	
<p>10.2 Czy w Planie OWE zostały zawarte działania personelu zachęcające dzieci do:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach; 2) wyrażania twórczej ekspresji przez umożliwienie dzieciom wykorzystywania różnorodnych materiałów; 3) poznawania różnych wytworów kultury? 		<p>☐ D ☐ W</p>	<p>☐ Tak ☐ Nie</p>	

[STANDARD 11]				
Praca na podstawie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego				
OBSZAR PRACY Z DZIEĆMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
11.1 Czy personel pracuje z dziećmi, realizując Plan OWE?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div> <div>☐ F</div> <div>☐ O</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	
11.2 Czy Plan OWE jest rokrocznie analizowany i dostosowywany do możliwości instytucji oraz potrzeb dzieci, które do niej aktualnie uczęszczają?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	
[STANDARD 12]				
Organizacja pracy personelu umożliwiająca podnoszenie kwalifikacji oparta na współpracy, obserwacji i refleksji nad codzienną praktyką				
OBSZAR ORGANIZACJI PRACY PERSONELU Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
12.1 Czy w instytucji są spisane zasady organizacji pracy umożliwiające personelowi w ramach czasu pracy: 1) udział w wewnętrznych spotkaniach; 2) udział w szkoleniach wewnętrznych lub zewnętrznych; 3) przeprowadzanie samooceny swojej pracy; 4) omawianie i planowanie pracy w ramach Planu OWE; 5) komunikowanie się z rodzicami; 6) monitorowanie rozwoju dziecka zgodnie z ustalonym w instytucji systemem?		<div>☐ D</div> <div>☐ W</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	

12.2 Czy w instytucji jest spisana procedura wdrażania nowych pracowników?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
12.3 Czy w instytucji jest opisany sposób nadzoru realizacji Planu OWE, uwzględniający: 1) obserwacje zajęć z dziećmi; 2) przekazywanie personelowi informacji zwrotnej na temat pracy z dziećmi; 3) samocenę pracy personelu z wykorzystaniem przygotowanych arkuszy lub kwestionariuszy?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
12.4 Czy w instytucji jest opracowany system organizacji i realizacji szkoleń wewnętrznych lub zewnętrznych realizowany w wymiarze min. 10 godzin zegarowych rocznie, obejmujący: 1) zasady doboru tematyki szkoleniowej; 2) zasady uczestnictwa personelu w szkoleniach?	Poradnik str. 82-83	☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
12.5 Czy w instytucji jest opracowany system wewnętrznej komunikacji zawierający: 1) zasady etyczne w relacjach personelu – personel; 2) ustaloną drogę rozwiązywania konfliktów między personelem; 3) sposoby wzajemnej wymiany informacji na temat pracy?	Poradnik str. 84-86	☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
[STANDARD 13] Dbłość personelu o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci				
OBSZAR ORGANIZACJI PRACY PERSONELU Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
13.1 Czy personel podpisał zobowiązanie do respektowania kodeksu etycznego?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	

<p>13.2.1 Czy personel jest zapoznany z procedurami przyjmowania i wydawania dzieci oraz zasadami obecności osób trzecich na terenie instytucji opieki?</p>		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
<p>13.2.2 Czy personel jest zapoznany z procedurami ochrony danych osobowych i wizerunku dzieci?</p>		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
<p>13.2.3 Czy personel jest zapoznany z procedurami zapobiegania wypadkom i postępowania w sytuacji wypadku?</p>		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
<p>13.2.4 Czy personel jest zapoznany z zasadami postępowania w przypadku choroby dziecka?</p>		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
<p>13.3 Czy w instytucji są powszechnie dostępne informacje o sposobach zgłaszania przemocy i innych zachowań niepożądanych?</p>		☐ D ☐ W ☐ F ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	
<p>13.4 Czy w instytucji tworzony jest i konsultowany z rodzicami indywidualny program pobytu dzieci o specjalnych potrzebach uwzględniający ich możliwości?</p>		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
<p>13.5 Czy w planie dnia jest codzienne wychodzenie z dziećmi na zewnątrz, a w wyjątkowych sytuacjach związanych z wysokim poziomem smogu lub niedogodnymi warunkami atmosferycznymi dzieciom proponuje się inne aktywności?</p>		☐ D ☐ W ☐ F ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	

[STANDARD 14] Aranżowanie przestrzeni w sposób estetyczny i spójny z planem opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym				
OBSZAR ORGANIZACJI PRACY PERSONELU Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
14.1.1 Czy przestrzeń w instytucji jest zorganizowana w sposób umożliwiający wydzielenie co najmniej trzech spośród poniższych stref zainteresowań dla dzieci: 1) strefa wspólnego czytania; 2) strefa zabaw konstrukcyjnych; 3) strefa zabaw ruchowych; 4) strefa zabaw plastycznych; 5) strefa zabaw z wodą i piaskiem; 6) strefa zabaw tematycznych; 7) strefa zabaw muzycznych?		☐ W ☐ F ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	
14.2 Czy w instytucji przestrzeń zorganizowana jest w sposób wspierający autonomię dziecka, w szczególności: 1) pojemniki z materiałami i zabawkami są oznakowane w sposób zrozumiały dla dzieci; 2) materiały i zabawki są usytuowane na wysokości dostępnej dla dzieci; 3) każde dziecko ma miejsce do przechowywania swoich rzeczy oznaczone w sposób widoczny i zrozumiały dla dziecka?		☐ W ☐ F ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	
14.3 Czy w pomieszczeniach, w których przebywają dzieci, zawsze dostępna jest dla nich woda do picia w każdym momencie w ciągu dnia?		☐ W ☐ F ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	

<p>14.4 W pomieszczeniach dla dzieci nie używa się muzyki lub radia jako stałego tła akustycznego (odpowiedz „Tak” oznacza brak stałego tła akustycznego).</p>		☐ W ☐ F ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	
<p>14.5 Czy wśród materiałów dostępnych dla dzieci w pomieszczeniach i na zewnątrz znajdują się naturalne materiały i przedmioty codziennego użytku?</p>		☐ W ☐ F ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	
<p>[STANDARD 15] Adaptacja dzieci odbywająca się w sposób dostosowany do ich indywidualnych potrzeb</p>				
<p>OBSZAR WSPÓŁPRACY PERSONELU Z RODZICAMI Pytanie</p>	<p>Informacje prowadzącego instytucję</p>	<p>Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)</p>	<p>Ocena</p>	<p>Notatki organu nadzoru</p>
<p>15.1 Czy wśród personelu wyznaczono osobę odpowiedzialną/osoby odpowiedzialne za realizację etapów procesu adaptacji?</p>		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
<p>15.1.1 Czy wśród personelu wyznaczono osobę odpowiedzialną/osoby odpowiedzialne za zapoznanie rodziców z zasadami i procedurami obowiązującymi w instytucji przed rozpoczęciem uczęszczania dziecka, w tym poinformowanie o konieczności towarzyszenia dziecku przez bliską osobę dorosłą w czasie adaptacji?</p>		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
<p>15.1.2 Czy wśród personelu wyznaczono osobę odpowiedzialną/osoby odpowiedzialne za poinformowanie rodziców, w jaki sposób mogą przygotować dziecko do uczęszczania do instytucji?</p>		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	

15.1.3 Czy wśród personelu wyznaczono osobę odpowiedzialną/osoby odpowiedzialne za zebranie informacji na temat przyzwyczajzeń i potrzeb dziecka, towarzyszących codziennym czynnościom?	☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
[STANDARD 16] Współpraca personelu i rodziców oparta na wzajemnym szacunku i otwartości w celu kształtowania spójnego środowiska rozwoju dzieci			
OBSZAR WSPÓŁ PRACY PERSONELU Z RODZICAMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena Notatki organu nadzoru
16.1 Czy instytucja ma określony system informowania rodziców o realizacji Planu OWE za pomocą przynajmniej jednego kanału informacji?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie
16.2 Czy personel organizuje spotkania grupowe z rodzicami minimum raz do roku?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie
16.3 Czy rodzice są informowani o planowanych spotkaniach (indywidualnych i grupowych) z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie
16.4 Czy określony jest sposób umożliwiający rodzicom składanie wniosków, uwag lub skarg?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie
16.5 Czy co najmniej raz w roku jest dokonywane badanie satysfakcji rodziców dotyczące panującej atmosfery i relacji rodziców z personelem instytucji?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie
16.6 Czy wyniki badania satysfakcji rodziców są uwzględniane w modyfikacji pracy instytucji?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie

16.7 Czy Plan OWE podlega konsultacjom z rodzicami?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
[STANDARD 17]				
Tworzenie warunków umożliwiających rodzicom włączanie się w życie instytucji opieki				
OBSZAR WSPÓŁPRACY PERSONELU Z RODZICAMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
17.1 Czy w instytucji jest spisana lista spraw, w których decyzje są konsultowane z rodzicami lub radą rodziców, oraz spraw, w których decyzje są podejmowane wspólnie z rodzicami?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	
17.2 Czy w instytucji są określone co najmniej trzy formy uczestnictwa rodziców w życiu placówki?		☐ D ☐ W ☐ F	☐ Tak ☐ Nie	
17.3 Czy rodzice mają wyznaczone miejsce, w którym mogą zostawiać informacje dla innych rodziców?		☐ D ☐ W ☐ O	☐ Tak ☐ Nie	
17.4 Czy w instytucji opieki są określone zasady poruszania się rodziców w pomieszczeniach i na zewnątrz?		☐ D ☐ W	☐ Tak ☐ Nie	

[STANDARD 18]

Tworzenie warunków umożliwiających rodzicom podnoszenie kompetencji rodzicielskich

OBSZAR WSPÓŁPRACY PERSONELU Z RODZICAMI Pytanie	Informacje prowadzącego instytucję	Źródło informacji: D (dokumenty); W (wywiad); F (foto); O (obserwacja)	Ocena	Notatki organu nadzoru
18.1 Czy instytucja udostępnia rodzicom materiały edukacyjne w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ochrony ich przed przemocą i wykorzystywaniem?	Poradnik, str. 120	<div>☐ D</div> <div>☐ W</div> <div>☐ F</div> <div>☐ O</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	
18.2 Czy instytucja udostępnia rodzicom materiały informacyjne dotyczące standardów ochrony małoletnich?	Poradnik, str. 121	<div>☐ D</div> <div>☐ W</div> <div>☐ F</div> <div>☐ O</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	
18.3 Czy instytucja wspiera rodziców w nawiązaniu kontaktów ze specjalistami spoza placówki?	Poradnik, str. 122	<div>☐ D</div> <div>☐ W</div> <div>☐ F</div> <div>☐ O</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	
18.4 Czy instytucja udostępnia rodzicom materiały dotyczące różnych aspektów rozwoju dzieci, inne niż wskazane powyżej?	Poradnik, str. 123	<div>☐ D</div> <div>☐ W</div> <div>☐ F</div> <div>☐ O</div>	<div>☐ Tak</div> <div>☐ Nie</div>	

TEKST I REDAKCJA MERYTORYCZNA

Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego:

Monika Rościszewska-Woźniak

Zofia Śmigielska

Ewa Rościszewska

KONSULTACJA MERYTORYCZNA I ZLECENIE

Tomasz Pactwa – Dyrektor Departamentu Polityki Rodzinnej wraz z zespołem

Wydziału Wdrażania Programów i Wydziału Rozwoju Żłobków

Dr Olga Wysłowska – Kluczowy Ekspert MRPiPS z zakresu edukacji
wczesnodziecięcej

KOREKTA

Ewa Mościcka

PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD

RZECZYOBRAZKOWE

ISBN 978-83-63499-07-5

Warszawa, czerwiec 2025

najmlodsi.pl
WSPARCIE JAKOŚCI INSTYTUCJI
OPIEKI I EDUKACJI DZIECI DO LAT 3

**fundacja
rozwoju dzieci**
im. Komeńskiego

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

**AKTYWNY
RODZIC**

Publikacja powstała jako część zadania „Najmłodzi.pl” realizowanego przez Fundację Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego w ramach projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026”, współfinansowanego ze środków budżetu państwa.